

ARCHEOLOGISCHE PROSPECTIE

ERPE-MERE

GENTSESTEENWEG 6-8

(prov. OOST-VLAANDEREN)

BASISRAPPORT

Monument
Vandekerckhove

Auteurs: Tina BRUYNINCKX
Redactie: Bart BARTOLOMIEUX

Monument Vandekerckhove nv
Oostrozebekestraat 54
8770 INGELMUNSTER

Afdeling Archeologie
Rapport 2018/09

Afbeelding op schutblad: Brandrestengraven ter hoogte van proefsleuf 8.

0. ADMINISTRATIEVE GEGEVENS

Opgraving ☐	Prospectie ☒
Vergunningsnummer: 2017/014	
Datum aanvraag: 24/03/2017	
Naam aanvrager: BRUYNINCKX Tina	
Naam site: Erpe-Mere, Gentsesteenweg 6-8	
Naam aanvrager metaaldetectie: BRUYNINCKX Tina	
Vergunningsnummer metaaldetectie: 2017/014 (2)	
Opdrachtgever 1:	Megent bvba Honegemstraat 107 9420 Erpe-Mere
Opdrachtgever 2:	Lidl Belgium GmbH & Co. KG Guldensporenpark 90, blok J 9820 Merelbeke
Uitvoerder:	Monument Vandekerckhove nv Oostrozebekestraat 54 8770 Ingelmunster
Bevoegde Vlaamse overheid:	Inge Zeebroek (Erfgoedconsulent archeologie, Onroerend Erfgoed))
Bevoegde Intergemeentelijke Archeologische Dienst:	/
Projectleider:	Bart Bartolomieux
Leidinggevend archeoloog:	Tina Bruyninckx
Archeologisch team:	Thomas Apers
Plannen:	Tina Bruyninckx
Start veldwerk:	18/04/2017
Einde veldwerk:	19/04/2017
Wetenschappelijke begeleiding:	/
Projectcode:	ERGE17
Provincie:	Oost-Vlaanderen
Gemeente:	Erpe-Mere
Deelgemeente:	Erpe
Plaats:	Gentsesteenweg 6-8
Lambertcoördinaten:	X: 123701, Y: 181395; X: 123865, Y: 181532
Kadastrale gegevens:	Erpe, Afdeling 1, Sectie B, Percelen 213C, 213L, 215E, 216L, 216M, 226G (<i>partim</i>) en 226K (<i>partim</i>)
Beheer opgravingsdata:	Monument Vandekerckhove nv Oostrozebekestraat 54 8770 Ingelmunster
Beheer vondsten:	Megent bvba Honegemstraat 107 9420 Erpe-Mere
Titel:	Archeologische prospectie Erpe-Mere Gentsesteenweg 6-8 (prov. Oost-Vlaanderen). Basisrapport.
Rapportnummer:	2018/09
Contact:	info@monument.be; T: +32 51 31 60 80

© Monument Vandekerckhove nv, Oostrozebekestraat 54, 8770 Ingelmunster. Figuren: Monument Vandekerckhove nv, tenzij anders vermeld. Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook, zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming van de uitgever.

1. INHOUDSTAFEL

0. ADMINISTRATIEVE GEGEVENS	2
1. INHOUDSTAFEL	3
2. INLEIDING	5
3.1. TOPOGRAFISCHE SITUERING.....	7
3.2. LANDSCHAPPELIJKE SITUERING	10
3.3. GEOLOGISCHE EN BODEMKUNDIGE SITUERING	12
3.4. ARCHEOLOGISCHE CONTEXT.....	14
4. HISTORISCHE EN ARCHEOLOGISCHE VOORKENNIS	15
4.1. HISTORISCHE INFORMATIE	15
4.2. ARCHEOLOGISCHE INFORMATIE	19
5. ONDERZOEKSMETHODE	21
5.1. ALGEMEEN.....	21
5.1.1. <i>Vraagstelling</i>	21
5.1.2. <i>Randvoorwaarden</i>	22
5.1.3. <i>Raadpleging specialisten</i>	23
5.1.4. <i>Motivatie voor selectie van het materiaal en staalname</i>	23
5.2. BESCHRIJVING	24
5.2.1. <i>Veldwerk</i>	24
5.2.2. <i>Vondstverwerking en rapportage</i>	28
6. RESULTATEN	29
6.1. STRATIGRAFIE.....	29
6.2. BESCHRIJVING VAN DE AANGETROFFEN SPOREN EN VONDSTEN	32
6.2.1. <i>Algemeen</i>	32
6.2.2. <i>Brandrestengraven</i>	32
6.2.3. <i>Paalspoor</i>	37
6.2.4. <i>Recente verstoringen</i>	38
7. DATERING EN INTERPRETATIE VAN DE VINDPLAATS	39
8. AANBEVELINGEN VOOR VERDER ONDERZOEK	45
9. SYNTHESE	47
10. LITERATUUR	49
11. BIJLAGEN	51

2. INLEIDING

Op 18 en 19 april 2017 voerde een team van Monument Vandekerckhove nv een archeologische prospectie uit aan de Gentsesteenweg in Erpe-Mere (provincie Oost-Vlaanderen), en dit ter hoogte van huisnummers 6 en 8. Opdrachtgevers voor het onderzoek waren enerzijds Lidl Belgium, dat op het terrein een nieuw filiaal wil realiseren, en anderzijds Megent bvba, dat een nieuw notariaatsgebouw zal inplanten achter de huidige kantoren. Naast twee grote gebouwen worden op het terrein ook groenbuffers en parkeergelegenheid voorzien. Het plangebied, met een oppervlakte van circa 1,25ha, ligt op de noordelijke uitloper van een leemrug nabij de Zijpbeek. In de omgeving is er potentieel voor archeologische sites uit de Romeinse periode en de middeleeuwen, gezien de prospectievondsten uit deze periodes.¹ Het onderzoek werd uitgevoerd volgens de bijzondere voorschriften opgesteld door Onroerend Erfgoed.

In dit basisrapport worden de resultaten van het archeologisch onderzoek voorgesteld. In enkele inleidende hoofdstukken worden de geografische, bodemkundige, historische en archeologische situering van het terrein toegelicht, alsook de gebruikte methodologie bij het onderzoek. Vervolgens worden de resultaten besproken en wordt een interpretatie gegeven aan de aangetroffen sporen en vondsten. Als besluit volgt een synthese van de resultaten met aanbevelingen voor eventueel verdere onderzoeksdaden. Het geheel wordt verduidelijkt door middel van kaarten en foto's. Als bijlage zijn de gedigitaliseerde overzichtsplannen opgenomen. Bij het rapport hoort een USB-kaart met daarop een overzichtsplan, een fotolijst en de digitale versie van deze tekst en de bijlagen. De verschillende inventarislijsten en foto's kunnen geraadpleegd worden via <http://www.monarcho.be/databank>. Bij vragen hieromtrent: neem contact via info@monument.be.

Langs deze weg wordt eveneens dank betuigd aan volgende personen en instanties die zorgden voor een aangename samenwerking en bijdroegen tot het vlotte verloop van het onderzoek: Stijn Dits (Lidl Belgium GmbH & Co. KG), Carlo Meert (Megent bvba) en Inge Zeebroek (erfgoedconsulent archeologie, Onroerend Erfgoed).

¹ Zie Bijzondere voorwaarden bij de vergunning voor een archeologische prospectie met ingreep in de bodem: Erpe-Mere, Gentsesteenweg 6-8.

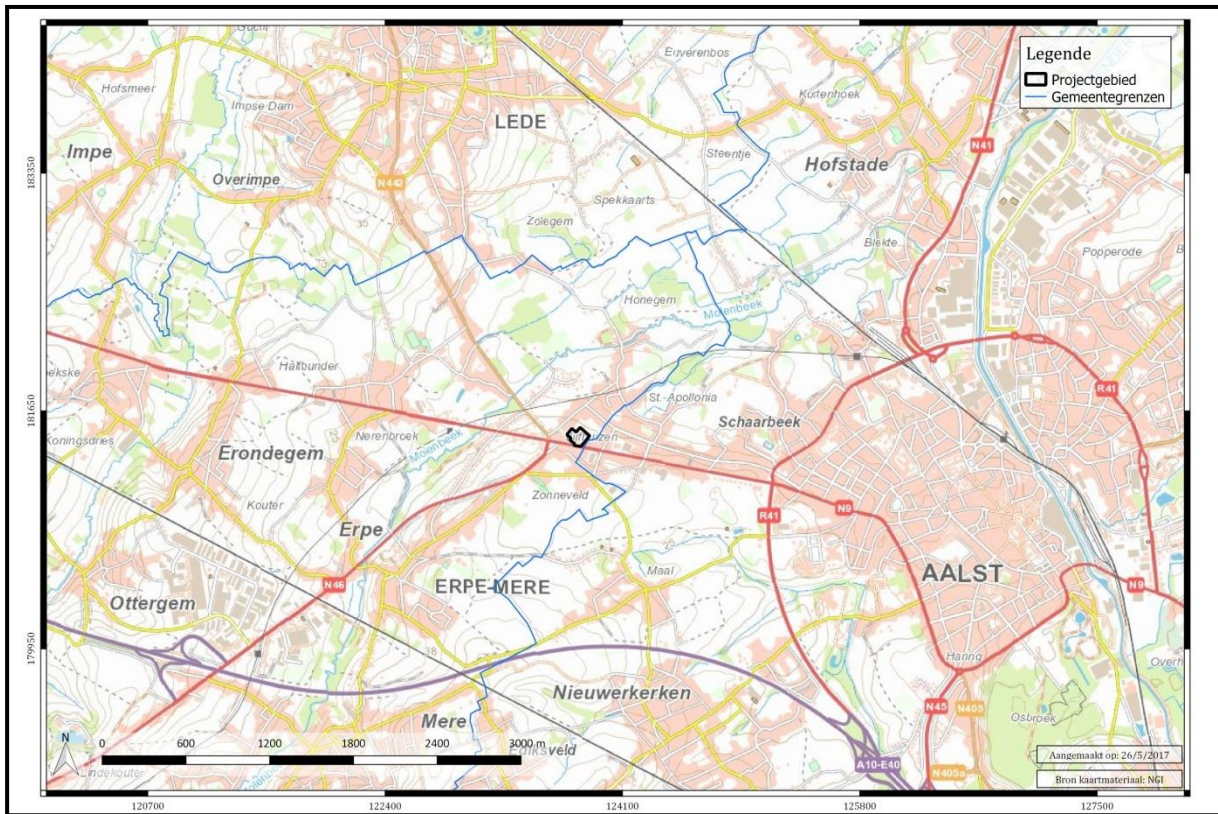
3. BESCHRIJVING VAN DE VINDPLAATS

3.1. Topografische situering

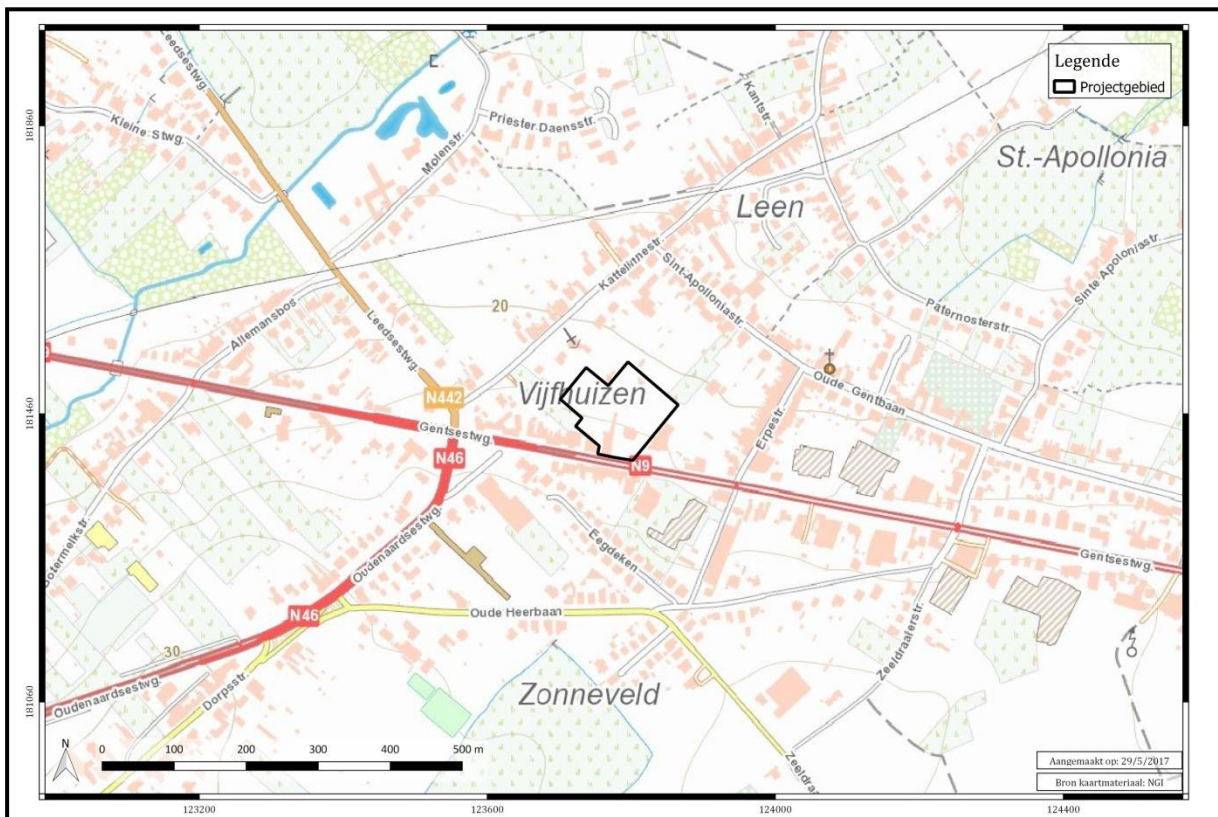
Erpe-Mere is gelegen in het zuidoosten van de provincie Oost-Vlaanderen, in het arrondissement Aalst. De gemeente is ontstaan in 1977 door de fusie van Mere, Erpe, Aaigem, Burst, Bambrugge, Ottergem, Vlekkem en Erondegem. Het noordelijke en centrale deel van de gemeente heeft een semi-urbaan karakter, het zuidelijke deel is landelijker. In het noorden wordt Erpe-Mere begrensd door Lede, in het oosten door Aalst, in het zuidoosten door Haaltert, in het zuidwesten door Herzele, en in het westen door Sint-Lievens-Houtem.

Het projectgebied situeert zich in het noordoosten van Erpe-Mere, in deelgemeent Erpe, nabij de grens met Aalst. Het ligt in het gehucht Vijfhuizen (zie figuren 1 en 2). Het terrein is gelegen ten noorden van de Gentsesteenweg, ter hoogte van huisnummers 6 en 8. Tot voor kort was het grootste deel van het plangebied bebost (zie figuur 3). Naast twee hoofdgebouwen bevonden zich verspreid over het terrein ook enkele bijgebouwtjes en een zwembad. Voorafgaand aan het proefsleuvenonderzoek werden de bomen op het terrein gerooid en de kleine structuren afgebroken. Tegelijkertijd met het archeologisch onderzoek vond de afbraak plaats van het gebouw met huisnummer 6. Het gebouw met huisnummer 8 diende te blijven behouden tot na de bouw van de nieuwe kantoren van het notariaat. Kadastraal kunnen de percelen teruggevonden worden onder Erpe, afdeling 1, sectie B, percelen 213C, 213L, 215E, 216L, 216M, 226G (partim) en 226K (partim) (zie bijlage 4).²

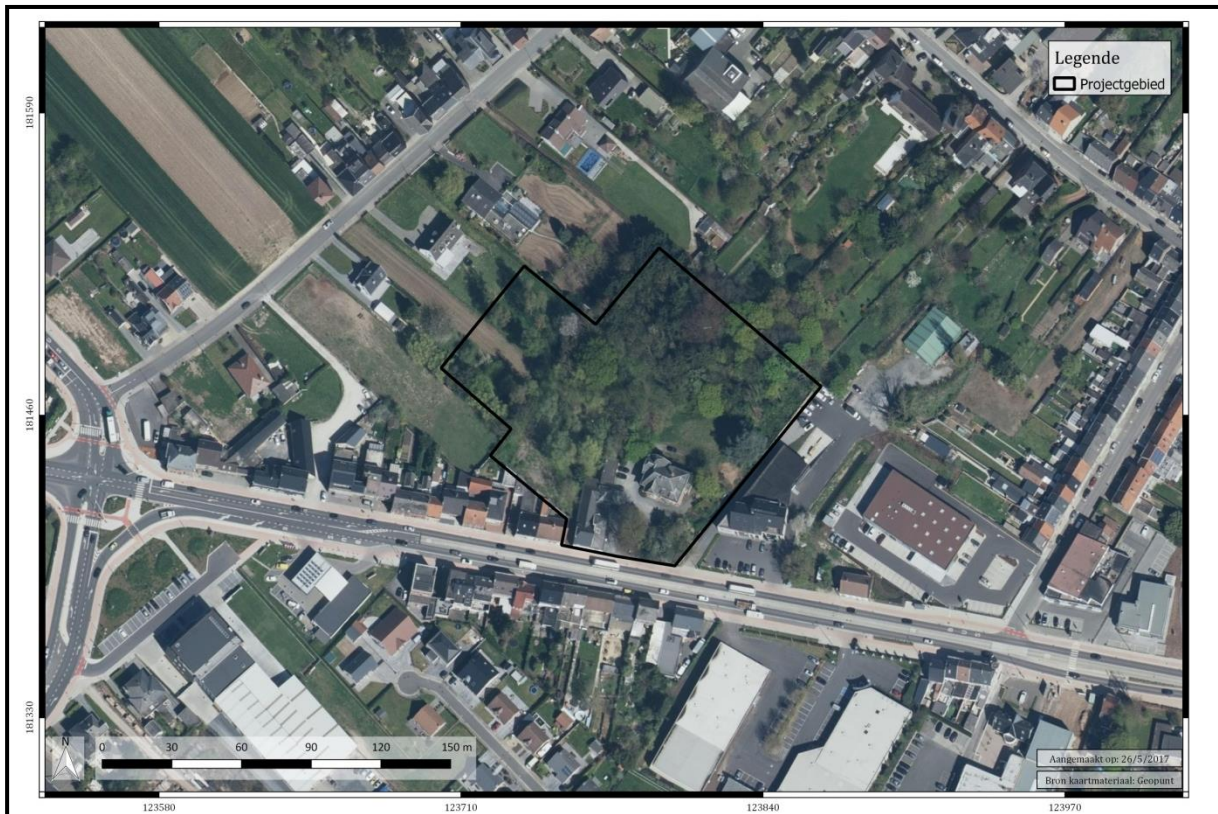
² https://ccff02.minfin.fgov.be/cadgisweb/?local=nl_BE

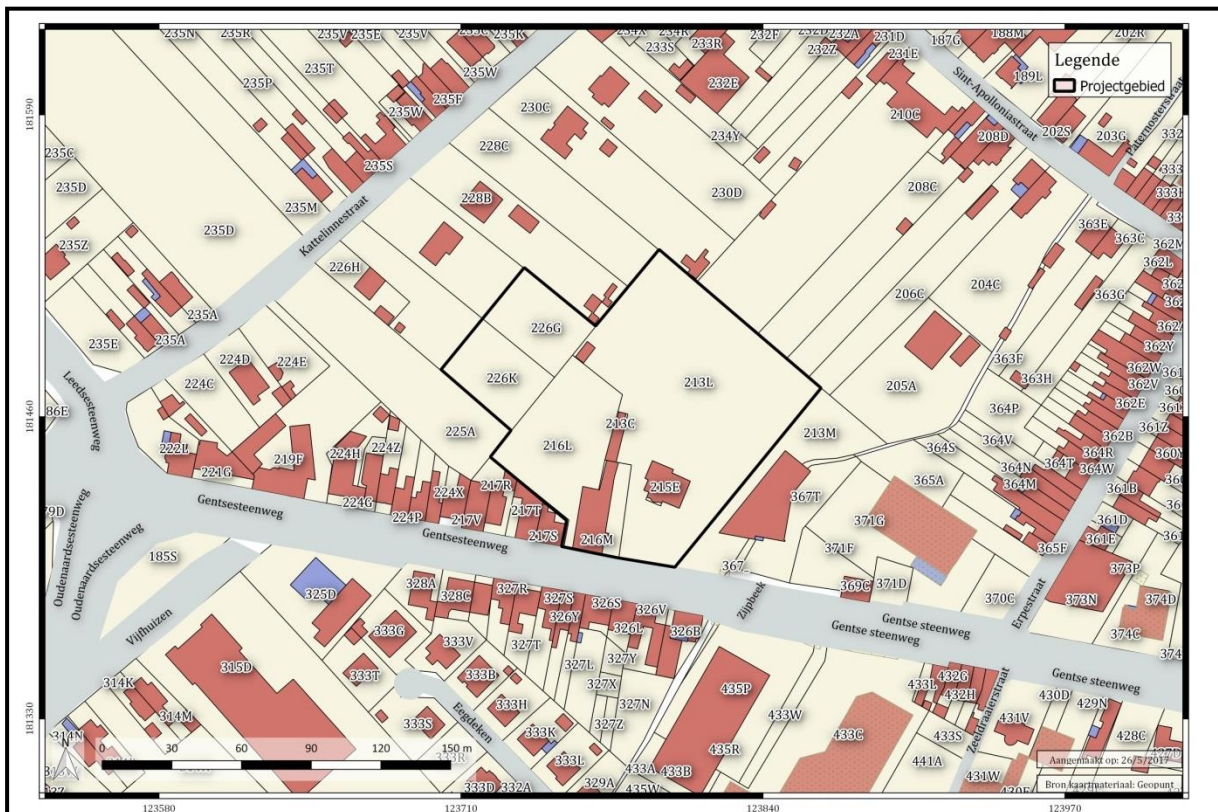
Figuur 1: Topografische kaart met aanduiding van het projectgebied (bron: NGI).

Figuur 2: Topografische kaart (detail) met aanduiding van het projectgebied (bron: NGI).

Figuur 3: Luchtfoto uit 2016 met aanduiding van het projectgebied (bron: Geopunt).

Figuur 4: Kadasterplan met aanduiding van het projectgebied (bron: Geopunt).

3.2. Landschappelijke situering

Erpe-Mere wordt gekenmerkt door een heuvelachtig landschap dat vlakker wordt in het noorden. Het golvende reliëf is ontstaan door een sterke riviererosie op het einde van het tertiair.³ De gemeente wordt doorkruist door twee beken die eenzelfde naam dragen: de Molenbeek. Beide ontspringen op het grondgebied van Zottegem en lopen ongeveer in ZZW-NNO-richting. De westelijke Molenbeek loopt naar de Boven-Schelde, de oostelijke naar de Dender. Op het grondgebied van Erpe-Mere worden beide beken gevoed door een aantal kortere zijbeken. In grote lijnen lopen er in Erpe-Mere drie ZZW-NNO gerichte leemruggen, waarbij deze tussen de beide Molenbeken de waterscheidingslijn vormt tussen het Schelde- en Denderbekken. De leemruggen halen een gemiddelde hoogte van meer dan +40m TAW, met toppen tot +57m (domein Steenberg) en +77m (Opaigem). Ter hoogte van het vlakkere noorden bedraagt de hoogte nog +10 à +15m TAW.

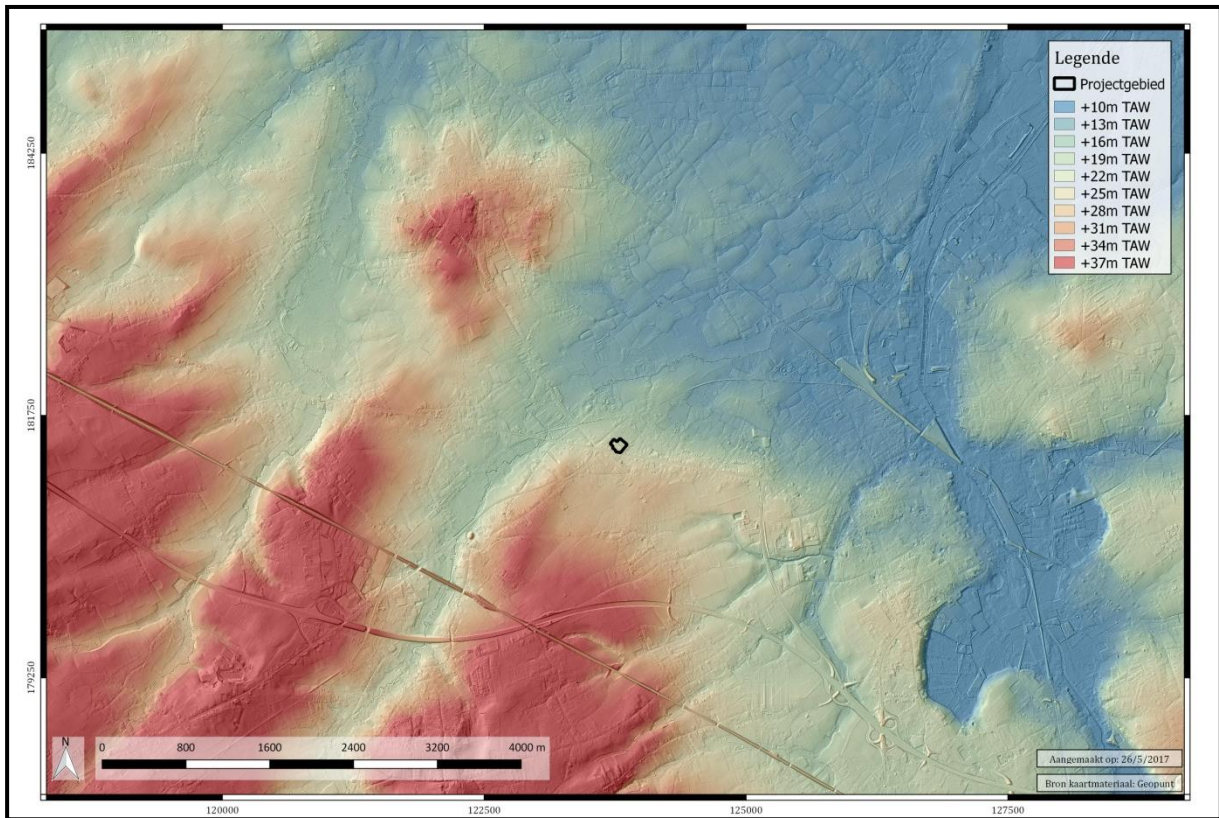
Het projectgebied is gelegen circa 460m ten oosten van de oostelijke Molenbeek, op de flank van de noordelijke uitloper van een leemrug (zie figuur 5). Algemeen genomen helt het terrein af in noordelijke richting, met een hoogte van circa +23,1m TAW aan de Gentsesteenweg en een hoogte van circa +20,5m TAW aan de noordelijke grens (zie figuur 6).⁴ Circa 35m oostwaarts stroomt de Zijbeek, een zijbeek van de Molenbeek.

Op de potentiële bodemerosiekaart uit 2017 staan geen waarden weergegeven voor het projectgebied zelf.⁵ In de omgeving zijn zowel percelen gekarteerd met een zeer lage, lage, medium als hoge erosiegevoeligheid.

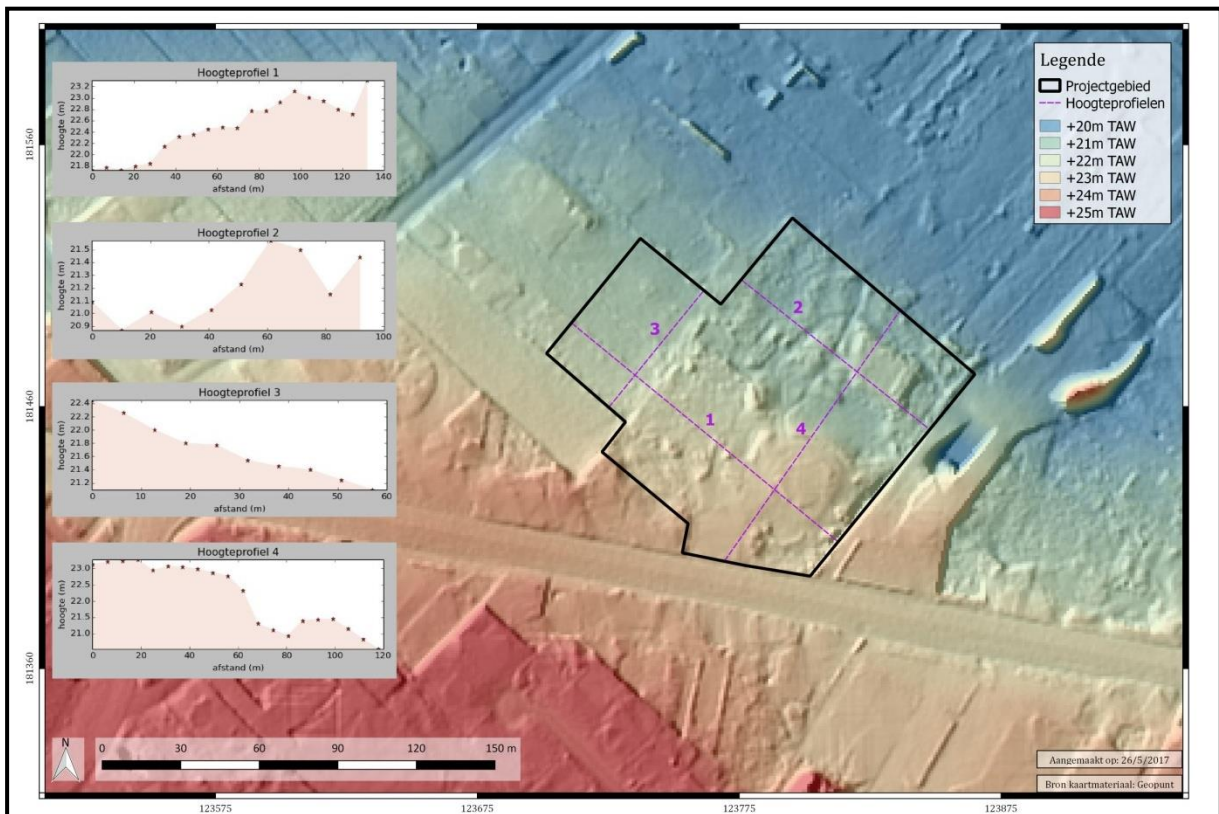
³ Gemeentelijk Ruimtelijk Structuurplan, gemeente Erpe-Mere, p. 37.

⁴ <http://www.geopunt.be/>

⁵ <http://www.geopunt.be/>

Figuur 5: Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen met aanduiding van het projectgebied (bron: Geopunt).

Figuur 6: Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen (detail) met hoogteprofielen (bron: Geopunt).

3.3. Geologische en bodemkundige situering

Erpe-Mere ligt in de overgangszone tussen het 'Land van Wetteren-Lede' en het 'Land van Zottegem'. Te Erpe-Mere valt deze overgang samen met de grens tussen de zandleemstreek en de leemstreek.⁶ Dit is duidelijk te zien op de bodemkaart (zie figuur 7). In de omgeving van het projectgebied en ten zuiden ervan komen vooral droge leembodems voor, met ter hoogte van de beekvalleien natte leembodems. Wat meer noordwaarts, waar het terrein vlakker is, bestaat de ondergrond uit vochtige zandleem, met ter hoogte van de beekvalleien natte zandleem of klei.

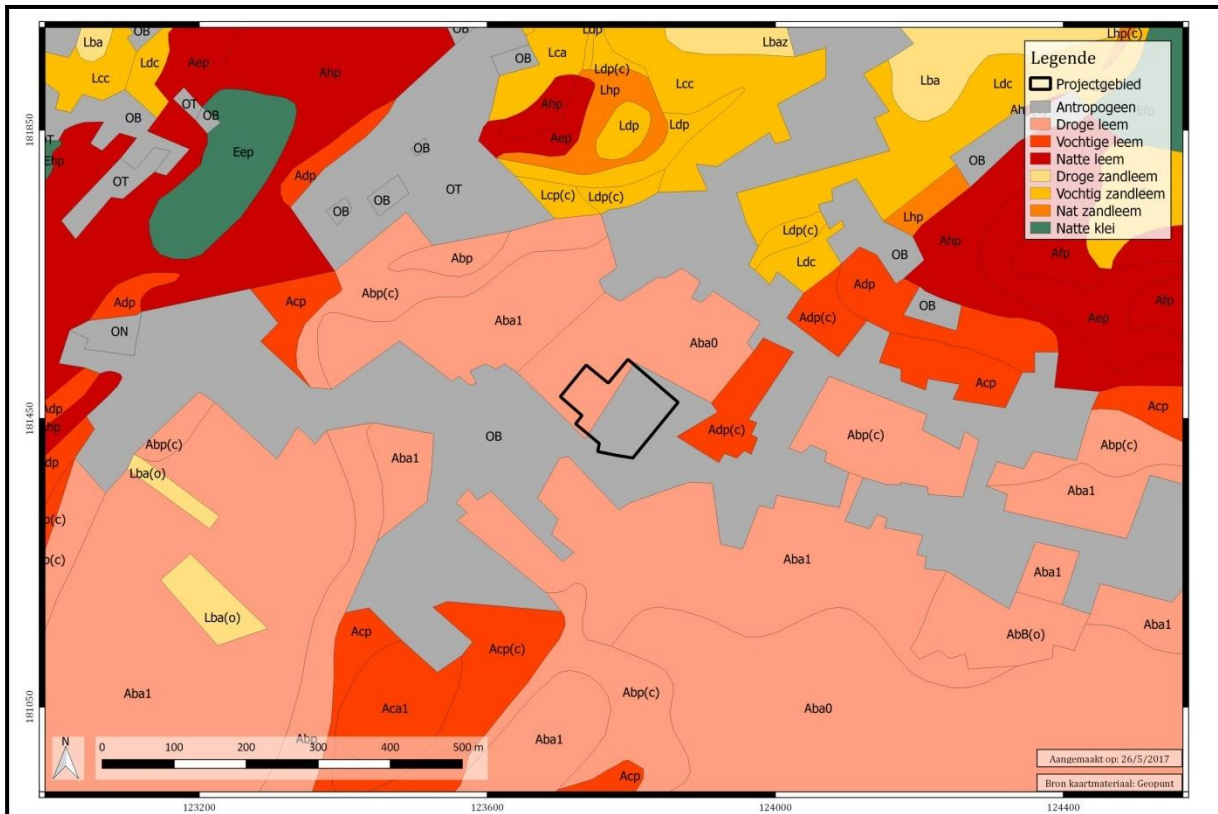
Binnen het onderzoeksgebied zelf komen twee bodemtypes voor:

- Het oostelijke deel van het projectgebied staat op de bodemkaart gekarteerd als bebouwde zone (**OB**).⁷ Deze bodems vallen onder de zogenaamde kunstmatige gronden, waarbij het bodemprofiel door het ingrijpen van de mens gewijzigd of vernietigd is. Dit wil echter niet zeggen dat de bodem niet meer archeologisch relevant is.
- Het westelijke deel van het plangebied staat aangeduid als een bodem van het type **Aba0**, een droge leembodem met textuur B horizont.⁸ Dergelijke bodem, ontwikkelt in het Pleistocene loessdek, vertoont onder de A horizont een aan klei en sesquioxiden aangerijkte textuur B horizont. De bouwvoor is een donkerbruine, homogene humushoudende leem. De Ap rust op een geelbruine overgangshorizont. De Bt bestaat uit bruine zware leem (gemiddelde 20% klei), meestal met een goed ontwikkelde polyedrische structuur en kleihuidjes (coatings). Naar onder toe neemt het kleigehalte sterk af en verdwijnt de structuur geleidelijk terwijl de kleur geelbruin wordt. Deze bodems vertonen geen watergebrek en geen wateroverlast dank zij de gunstige drainage en het hoog waterbergend vermogen. De gronden zijn zeer geschikt voor veeleisende teelten en komen in aanmerking voor fruitteelt. Op sterk hellende terreinen dienen voorzorgsmaatregelen tegen de erosie genomen te worden.

⁶ Gemeentelijk Ruimtelijk Structuurplan, gemeente Erpe-Mere, p. 82.

⁷ <http://www.geopunt.be/>

⁸ Louis A. 1961, p. 23; <http://www.geopunt.be/>

Figuur 7: Bodemkaart met aanduiding van het projectgebied (bron: Geopunt).

3.4. Archeologische context

De topografische en bodemkundige omstandigheden van de site scheppen een zekere archeologische verwachting. Het projectgebied heeft een gunstige ligging, op de flank van de uitloper van een leemrug, niet ver van een belangrijke beek en vlakbij een zijbeek van die beek. De Centraal Archeologische Inventaris (CAI) maakt bovendien melding van een aantal archeologische vindplaatsen in de omgeving die getuigen van menselijke occupatie/activiteit in de steentijd, de Romeinse periode en de middeleeuwen (zie hoofdstuk 4.1.2.).

4. HISTORISCHE EN ARCHEOLOGISCHE VOORKENNIS

4.1. Historische informatie

Erpe werd reeds vermeld in 972 als Arpia.⁹ Vermoedelijk gaat deze benaming terug tot het Germaanse woord voor “stromend water” en verwijst het naar de Molenbeek. De heerlijkheid omvatte ook het aangrenzende Erondegem en Ottergem en werd vanaf de 11de eeuw beheerd door de families van Erpe. Onder de familie de Schoutheete werd in 1639 de heerlijkheid verheven tot baronie. In de 18de eeuw werd de heerlijkheid door erfensmoeilijkheden verkocht aan Jan de Waepenaer, baljuw van Oordegem. Bestuurlijk en fiscaal behoorde het tot het Land van Aalst.¹⁰ Het allodiaal goed omvatte het grootste deel van Erpe, maar er bevonden zich ook nog een aantal kleinere heerlijkheden binnen de dorpsgrenzen.

Over het onderzoeksgebied zelf is op historisch vlak niet veel geweten. Het projectgebied is gelegen langs de Gentsesteenweg. Deze baan werd aangelegd in de 18de eeuw, ter vervanging van de oude middeleeuwse Gentseweg.¹¹ De huidige Oude Gentbaan, ten oosten van het onderzoeksgebied, is een restant van het oude tracé. Op de kaart van het Land van Aalst uit 1596 van Horenbault is de oude weg afgebeeld (zie figuur 8). Het projectgebied is op deze kaart niet helemaal precies te situeren, maar lijkt zich ten noorden of ter hoogte van de weg te bevinden. Op deze plaats staat eveneens een boom weergegeven, wat er mogelijk op wijst dat het terrein in deze periode bebost was. De Ferrariskaart uit 1771 toont de nieuwe situatie, waarbij het projectgebied gelegen is onmiddellijk ten noorden van de nieuwe rechte baan van Aalst naar Gent (zie figuur 9). Het terrein was in deze periode in gebruik als akkerland. Binnen het projectgebied zelf is geen bebouwing weergegeven, maar ten oosten ervan stond wel een gebouw, en ook ten westen bevonden zich een aantal gebouwen, ter hoogte van het punt waar de nieuwe weg naar Lede begint. Op deze plaats vormde zich het gehuchtje Vijfhuizen. De kaarten uit de midden van de 19de eeuw tonen een gelijkaardige situatie. Op de Atlas der Buurtwegen (zie figuur 10) en de Poppkaart is te zien dat het plangebied op dat moment is opgedeeld in een aantal rechthoekige percelen. De Vandermaelenkaart toont de helling van het terrein (zie figuur 11). Pas op een topografische kaart uit 1938 is binnen het projectgebied bewoning te zien (zie figuur 12). Het lijkt te gaan om de gebouwen die tot voor kort aanwezig waren op het terrein. Er staan ook bomen

⁹ Hervé H. *et.al.* 1980, p. 249.

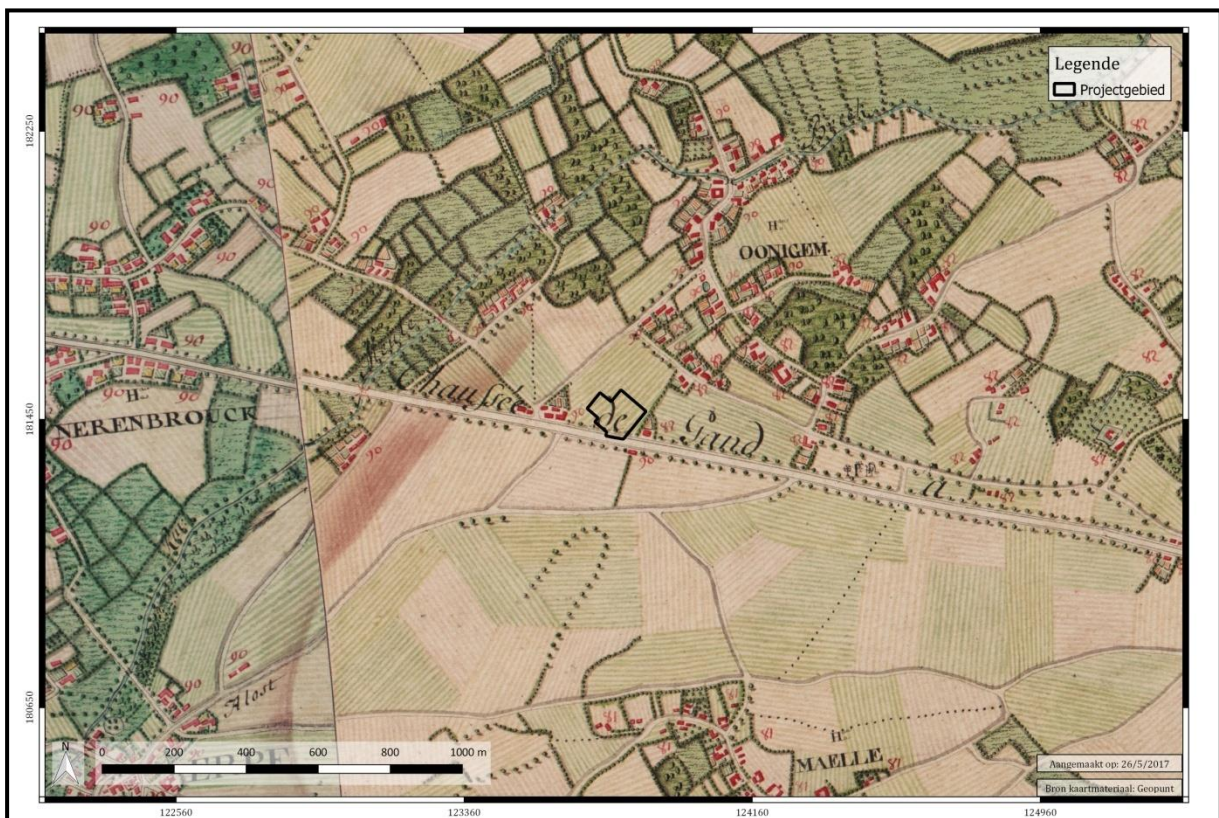
¹⁰ <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/120321>

¹¹ Gemeentelijk Ruimtelijk Structuurplan, gemeente Erpe-Mere, p. 3.

weergegeven. De volgende decennia veranderde er niet veel, getuige verschillende topografische kaarten en luchtfoto's (zie figuren 13 en 3).

Figuur 8: Kaart van het Land van Aalst uit 1596 van Jacques Horenbault met situering van het projectgebied (bron: <http://users.telenet.be/peter.de.clercq/horenbault1.html>).

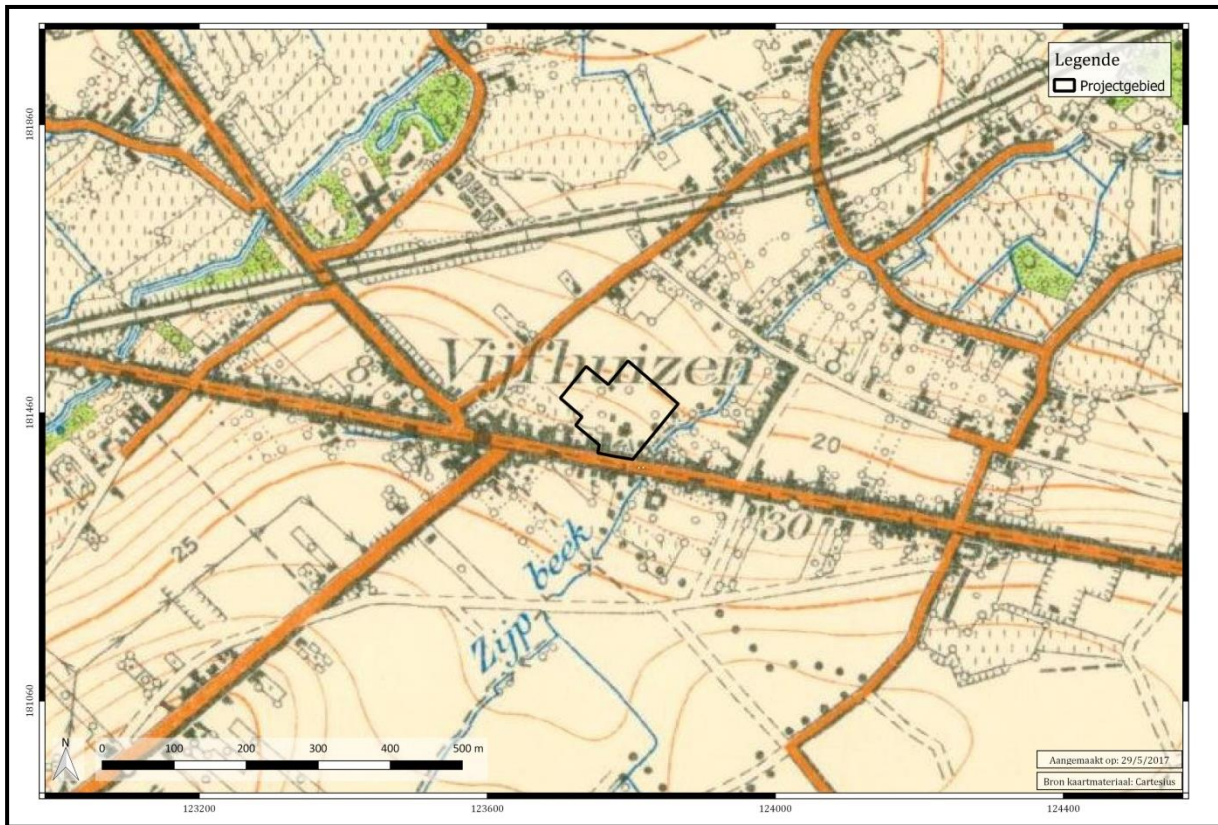
Figuur 9: Ferrariskaart uit 1771-1778 met aanduiding van het projectgebied (bron: Geopunt).

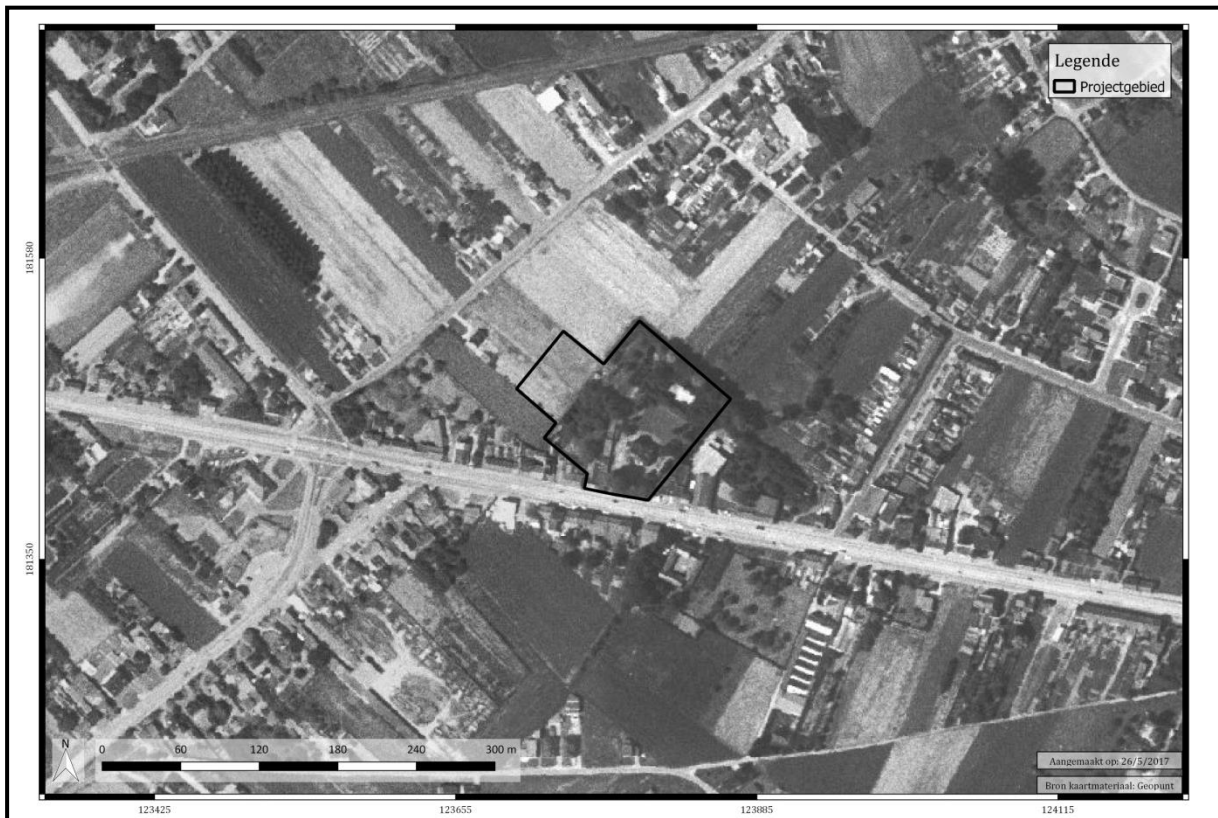
Figuur 10: Atlas der Buurtwegen uit 1841 met aanduiding van het projectgebied (bron: Geopunt).

Figuur 11: Vandermaelenkaart uit 1846-1854 met aanduiding van het projectgebied (bron: Geopunt).

Figuur 12: Topografische kaart uit 1938 met aanduiding van het projectgebied (bron: Cartesius).

Figuur 13: Luchtfoto uit 1971 met aanduiding van het projectgebied (bron: Geopunt).

4.2. Archeologische informatie

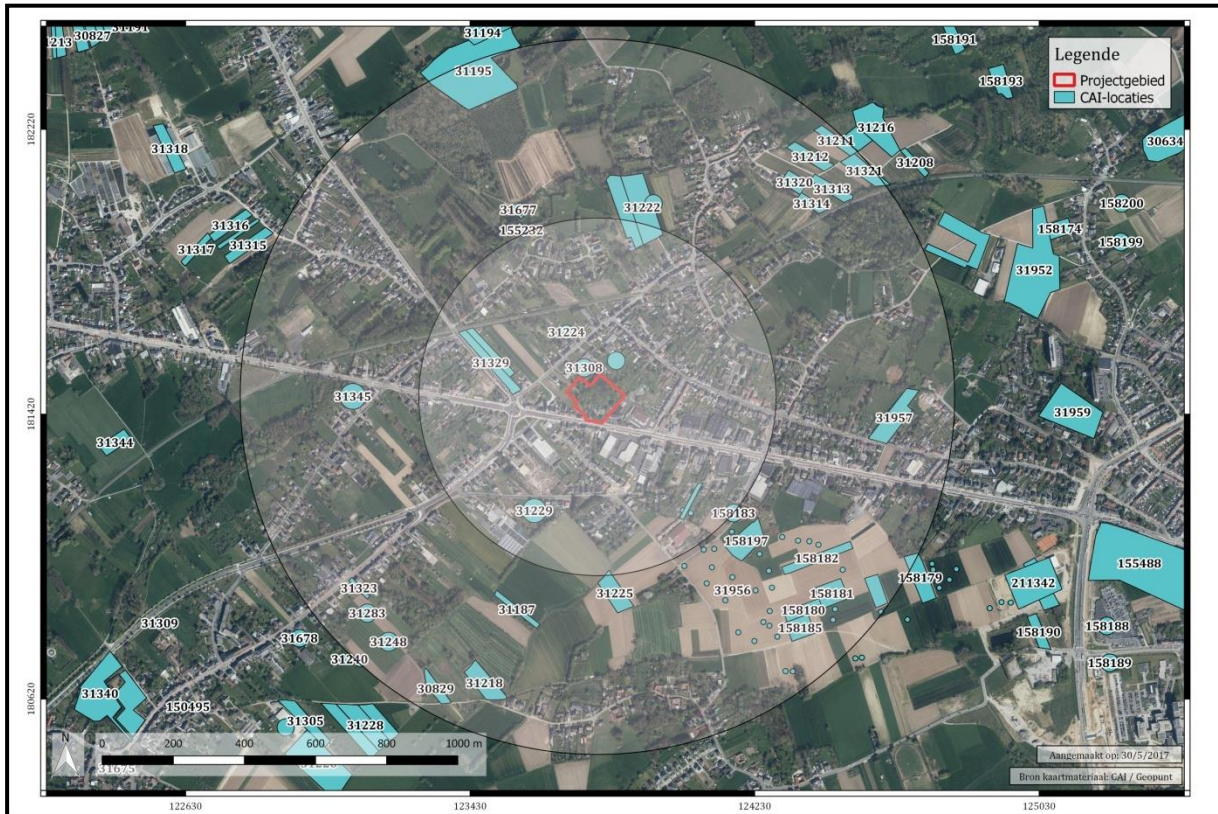
De Centrale Archeologische Inventaris (CAI) vermeldt binnen een straal van 500m enkele archeologische vindplaatsen die gekend zijn door veldprospecties in de jaren 1980 (zie figuur 14):¹²

- Net ten noorden van het plangebied, langs weerszijden van de Kattelinnestraat, werden enkele lithische vondsten uit de steentijd aangetroffen, alsook laat- en postmiddeleeuws schervenmateriaal (**CAI ID 31217, 31224 en 31308**).
- Circa 140m ten westen, op percelen langs de Leedsesteenweg ter hoogte van de hoek met de Kattelinnestraat, kwam Romeins aardewerk aan het licht waarvan vermoed wordt dat het afkomstig kan zijn van een ondertussen vernielde site (**CAI ID 31328 en 31329**). Het betreft o.a. fragmenten van mortaria, van een dolium, van een kruik of kruikamfoor, van een amfoor en van terra sigillata. Uit de volle middeleeuwen (10de-12de eeuw) dateert een scherp roodbeschilderd aardewerk. Verder werden ook hier laat- en postmiddeleeuwse scherven gevonden.
- Circa 300m ten zuidwesten van het onderzoeksgebied werd opnieuw een volmiddeleeuws fragment roodbeschilderd aardewerk aangetroffen, alsook laat- en postmiddeleeuws materiaal (**CAI ID 31229**).
- Een 400-tal meter ten noorden, aan de Molenweg, werd naast lithisch materiaal uit de steentijd ook een scherp handgevormd aardewerk uit de Romeinse periode of de vroege middeleeuwen gerecupereerd (**CAI ID 31222**).
- Circa 400m ten zuidoosten van het projectgebied, op de leemrug ter hoogte van de Siesegemkouter, begint een zone met een grote concentratie van sites waar een grote variatie aan artefacten uit de steentijd werd teruggevonden. Hoewel het slechts gaat om een beperkt aantal werktuigen wijst dit wel op menselijke aanwezigheid (**CAI ID 31956, 158177, 158183, ...**).

Ook wanneer de straal uitgebreid wordt naar 1000m worden vooral sites weergegeven, gekend door veldprospecties, die lithisch materiaal opleverden uit de steentijd. Op

¹² <https://cai.onroenderfgoed.be/>

enkele vindplaatsen werd ook (zeer weinig) aardewerk aangetroffen uit de Romeinse periode of de volle middeleeuwen.

Figuur 14: Luchtfoto uit 2016 met aanduiding van projectgebied en CAI-locaties (bron: CAI/Geopunt).

5. ONDERZOEKSMETHODE

5.1. Algemeen

5.1.1. Vraagstelling¹³

Doel van de prospectie met ingreep in de bodem is een archeologische evaluatie van het terrein. Dit houdt in dat het archeologisch erfgoed opgespoord, geregistreerd, gedetermineerd en gewaardeerd wordt en dat de potentiële impact van de geplande werken op de archeologische resten wordt bepaald. Onderdeel van de evaluatie is dat er mogelijkheden gezocht worden om *in situ* behoud te bewerkstelligen en, indien dit niet kan, er aanbevelingen worden geformuleerd voor vervolgonderzoek (ruimtelijke afbakening, diepteligging, strategie, doorlooptijd, te voorziene natuurwetenschappelijke onderzoeken en conservatietechnieken, voorstel onderzoeksvragen).

Hierbij moeten minimaal volgende onderzoeksvragen beantwoord worden:

- Welke zijn de waargenomen horizonten, beschrijving + duiding?
- Waardoor kan het ontbreken van een horizont verklaard worden?
- Zijn er tekenen van erosie?
- In hoeverre is de bodemopbouw intact?
- Is er sprake van een of meerdere begraven bodems?
- Zijn er sporen aanwezig? Zo ja, geef een beknopte omschrijving.
- Zijn de sporen natuurlijk of antropogeen?
- Hoe is de bewaringstoestand van de sporen?
- Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren?
- Behoren de sporen tot één of meerdere periodes?
- Kan op basis van het sporenbestand in de proefsleuven een uitspraak worden gedaan over de aard en omvang van occupatie?
- Zijn er indicaties (greppels, grachten, lineaire paalzettingen, ...) die kunnen wijzen op een inrichting van een erf/nederzetting?
- Zijn er indicaties voor de aanwezigheid van funeraire contexten? Zo ja:
 - Hoeveel niveaus zijn er te onderscheiden?
 - Wat is de omvang?
 - Komen er oversnijdingen voor?

¹³ Bijzondere voorwaarden bij de vergunning voor een archeologische prospectie met ingreep in de bodem: Erpe-Mere, Gentssteenweg 6-8, pp. 4-5.

- Wat is het, geschatte, aantal individuen?
- Kunnen de sporen gelinkt worden aan nabijgelegen archeologisch vindplaatsen?
- Kunnen archeologische vindplaatsen in tijd, ruimte en functie afgebakend worden (incl. de argumentatie)?
- Wat is de vastgestelde en verwachte bewaringstoestand van elke archeologische vindplaats?
- Wat is de waarde van elke vastgestelde archeologische vindplaats?
- Wat is de potentiële impact van de geplande ruimtelijke ontwikkeling op de waardevolle archeologische vindplaatsen?
- Voor waardevolle archeologische vindplaatsen die bedreigd worden door de geplande ruimtelijke ontwikkeling: hoe kan deze bedreiging weggenomen of verminderd worden (maatregelen behoud *in situ*)?
- Voor waardevolle archeologische vindplaatsen die bedreigd worden door de geplande ruimtelijke ontwikkeling en die niet *in situ* bewaard kunnen blijven:
 - Wat is de ruimtelijke afbakening (in drie dimensies) van de zones voor vervolgonderzoek?
 - Welke aspecten verdienen bijzondere aandacht, zowel vanuit methodologie als aanpak voor het vervolgonderzoek?
- Welke vraagstellingen zijn voor vervolgonderzoek relevant?
- Zijn er voor de beantwoording van deze vraagstellingen natuurwetenschappelijke onderzoeken nodig? Zo ja, welke type staalnames zijn hiervoor noodzakelijk en in welke hoeveelheid?

5.1.2. Randvoorwaarden

De laatste decennia was een groot deel van het plangebied bebost. Verder bevonden zich op het terrein twee hoofdgebouwen en verspreid ook enkele bijgebouwtjes en een zwembad. Voorafgaand aan het proefsleuvenonderzoek werden de bomen geroid en de kleine structuren afgebroken. Aangezien het gebouw met huisnummer 8 behouden dient te blijven tot na de bouw van de nieuwe kantoren van het notariaat moeten hier geen proefsleuven getrokken worden. Indien echter uit het vooronderzoek zou blijken dat er een site aanwezig is, en dat de sporen onder de gebouwen doorlopen en er geen tekenen van verstoring zijn, dient de locatie van de gebouwen meegenomen te worden in het vervolgonderzoek. Ook ter hoogte van de woning met huisnummer 6 hoeven geen proefsleuven getrokken te worden. Dit af te breken gebouw is immers onderkelderd en er zijn op deze plaats dan ook geen archeologische sporen meer te verwachten.

5.1.3. Raadpleging specialisten

Niet van toepassing.

5.1.4. Motivatie voor selectie van het materiaal en staalname

Alle vondsten die werden aangetroffen bij het afgraven, schaven en couperen werden gerecupereerd. Tijdens het veldwerk zijn geen stalen genomen voor natuurwetenschappelijk onderzoek aangezien de belangrijkste sporen nog niet gecoupeerd werden met het oog op verder archeologisch onderzoek.

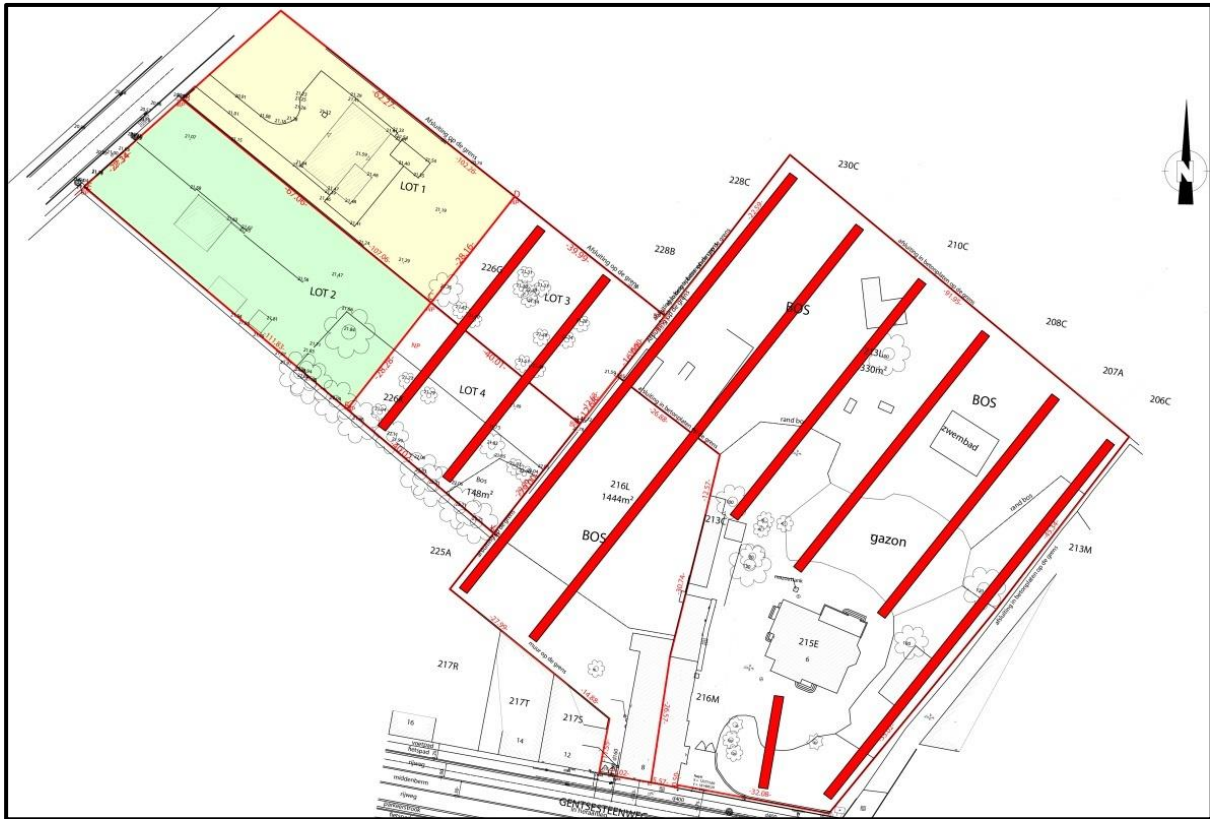
5.2. Beschrijving

5.2.1. Veldwerk

Tegelijkertijd met het archeologisch onderzoek vond de afbraak plaats van het gebouw met huisnummer 6. De puinhopen, containers en aan en af rijdende werfvoertuigen maakten dat een deel van het projectgebied niet archeologisch onderzocht kon worden. Het betreft de zuidoostelijke hoek van het terrein, rondom het af te breken gebouw, alsook een kleinere zone centraal binnen het plangebied waar containers geplaatst waren. Er diende daarom afgeweken te worden van het vooraf opgestelde sleuvenplan (figuur 15). De voorziene extra sleuf aan de straatzijde, ten zuiden van het af te breken gebouw, kon niet aangelegd worden, en de oostelijke sleuven dienden aan de zuidelijke zijde ingekort te worden (zie figuur 16). In totaal werden 10 parallelle noordoost-zuidwest gerichte proefsleuven gegraven, twee meer dan op het vooraf opgestelde plan. De afstand tussen de sleuven bedroeg telkens circa 13m. Er werden vier kijkvensters aangelegd.

De totale oppervlakte van het terrein was circa 12500m², hiervan werd er 1053m² onderzocht door middel van proefsleuven en 154m² door middel van kijkvensters. Dit komt neer op 9,7% van het terrein.

Het veldwerk gebeurde verder conform de bijzondere voorwaarden. Voor het afgraven werd gebruik gemaakt van een rupskraan met een platte graafbak van 1,80m breed. De bodem werd afgegraven tot op het archeologisch relevante niveau, waar de sporen zichtbaar werden. Dit gebeurde steeds onder begeleiding van de leidinggevende archeoloog om te verzekeren dat de juiste diepte werd bekomen. Onmiddellijk na het uitgraven werden de sporen opgeschaafd, gefotografeerd en beschreven. Vervolgens werden ze opgemeten met behulp van een gps-toestel. Na registratie in het vlak werd één spoor gecoupeerd om een beeld te krijgen op de verticale opbouw. De coupe werd gefotografeerd, beschreven en ingetekend op schaal 1:20. Enkele kwetsbare sporen werden na het registreren ter bescherming afgedekt met een stevig zeil. De vondsten werden gerecupereerd per context en in een vondstenzakje gestoken samen met een vondstenkaartje. Per sleuf werden één of meerdere bodemprofielen aangelegd, systematisch verspreid in een geschrinkt systeem, zodanig dat een goed overzicht van het gehele projectgebied werd verkregen. De profielen werden eveneens opgeschoond, gefotografeerd en opgetekend.

Figuur 15: Het sleuvenplan zoals bepaald voorafgaand aan het archeologisch onderzoek.

Figuur 16: Het uiteindelijke sleuvenplan. De zones in het lichtblauw geven aan waar geen sleuven konden getrokken worden door de aan de gang zijnde afbraakwerken.

Figuur 17: De afbraakwerken en containers op het zuidoostelijke deel van het terrein.

Figuur 18: Zicht op de afbraakwerken van aan de straatkant. Een sleuf graven aan de straatzijde was door de werken niet mogelijk.

Figuur 19: Het gerooide terrein voorafgaand aan het proefsleuvenonderzoek, gezien vanuit het noordoosten.

Figuur 20: Het terrein na het proefsleuvenonderzoek, gezien vanuit het noorden.

5.2.2. Vondstverwerking en rapportage

Na het veldwerk werd van start gegaan met de vondstverwerking en de rapportage volgens de vastgelegde richtlijnen. Daarbij werd de code ERGE17 (ERpe-Mere – GEntsesteenweg 2017) gebruikt.

De verschillende inventarislijsten en de foto's werden samengebracht in een digitale databank. De vondsten werden gewassen, gedroogd en verpakt volgens de regels van de kunst. Vervolgens werd overgegaan tot het digitaliseren van de grondplannen, de profielen en enkele coupetekeningen met behulp van de programma's QGIS, Autocad en Illustrator. Als laatste werd het rapport geschreven.

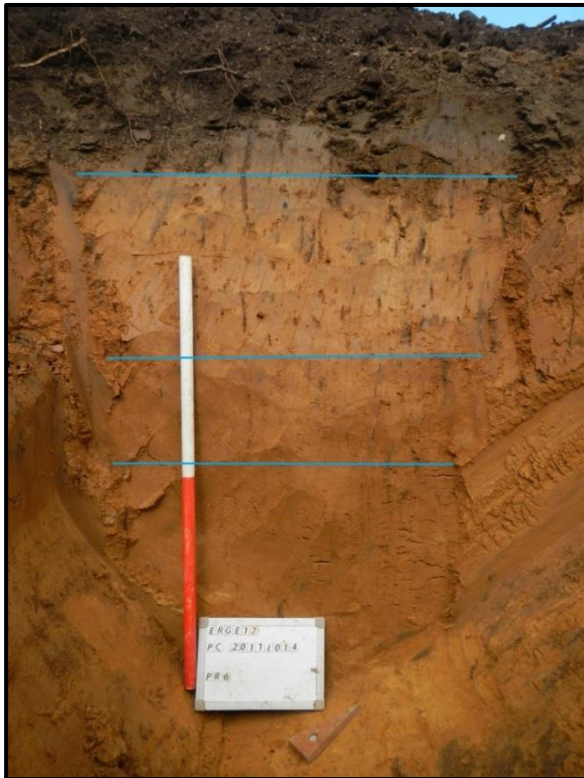
6. RESULTATEN

6.1. Stratigrafie

Op de bodemkaart van België staat het projectgebied gekarteerd als een bodem van het type Aba0, een droge leembodem met textuur B horizont (zie hoofdstuk 3.3.).¹⁴ Dat stemt overeen met de bevindingen op het terrein (zie figuren 21 t.e.m. 24). De donkerbruine bovenlaag is sterk humeus en bevat heel veel boomwortels. De A₁ rust op een geelbruine overgangshorizont (A₂ horizont, een gebleekte zone verarmd aan klei), eveneens met veel boomwortels. De B_{2t} (kleiaanrijkingshorizont) bestaat uit bruine zware leem. Daaronder ligt de C horizont. Dergelijke bodems ontwikkelden zich in de eolische leemafzettingen onder invloed van de natuurlijke bosvegetatie. Het betreft typische bosprofielen.

Er zijn geen tekenen van erosie of van een begraven bodem. De bodemopbouw lijkt grotendeels intact. Het rooien van de bomen en uitbreken van de kleine structuren hebben wel gezorgd voor een verstoring van de bovenste laag. Op enkele plaatsen reikt de verstoring tot in de A₂ horizont. Dit is bijvoorbeeld het geval ter hoogte van profiel 5 (waar tot voor kort een bijgebouwtje stond) en profiel 13 (zie figuur 23). Het opgravingsvlak bevindt zich over het algemeen op een diepte tussen 90 en 110cm onder het maaiveld. In het uiterste westen van het projectgebied, ter hoogte van sleuven 9 en 10, is de A horizont duidelijk minder dik. Hier ligt het archeologisch niveau op een diepte tussen 70 en 80cm onder het maaiveld.

¹⁴ Louis A. 1961, p. 23.

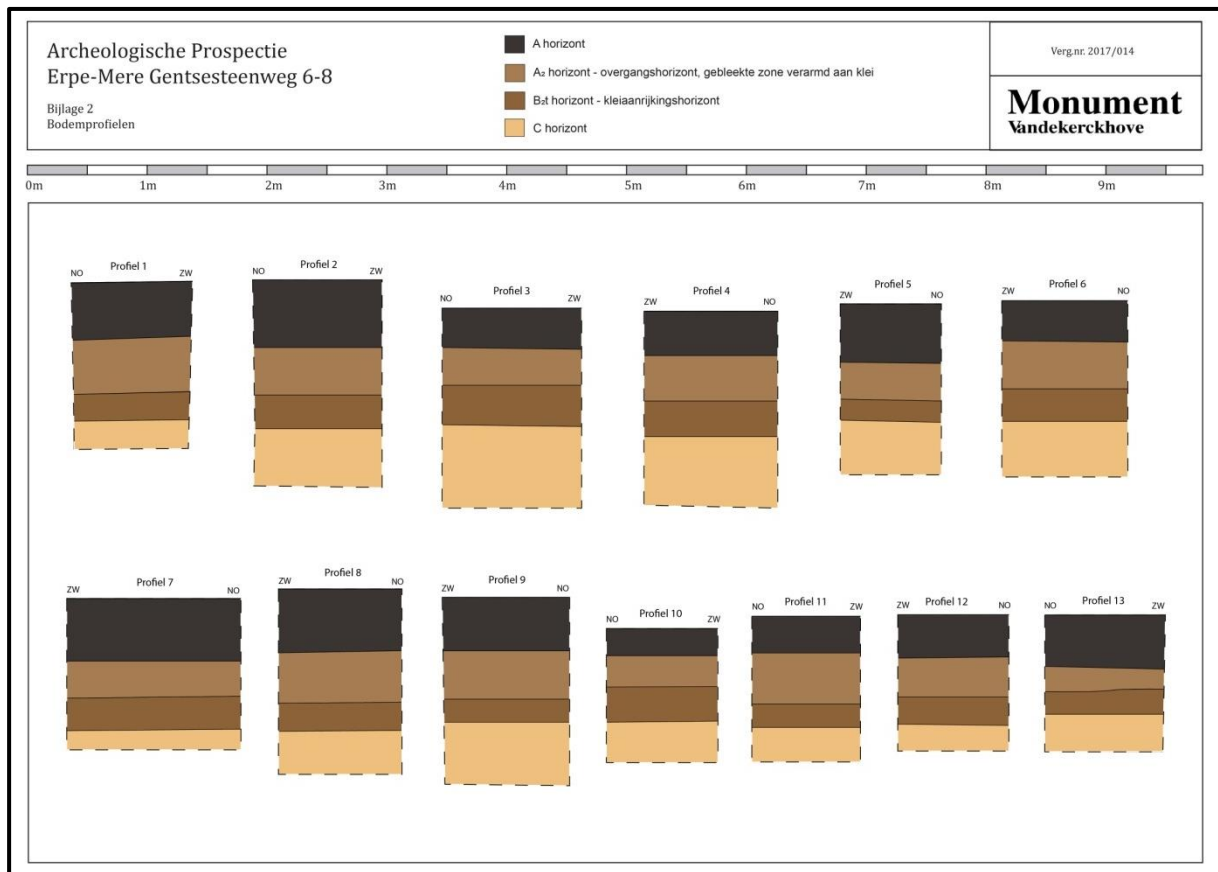
Figuur 21: Bodemprofiel 6 in het zuiden.

Figuur 22: Bodemprofiel 9 in het noorden.

Figuur 23: Bodemprofiel 13 in het westen.

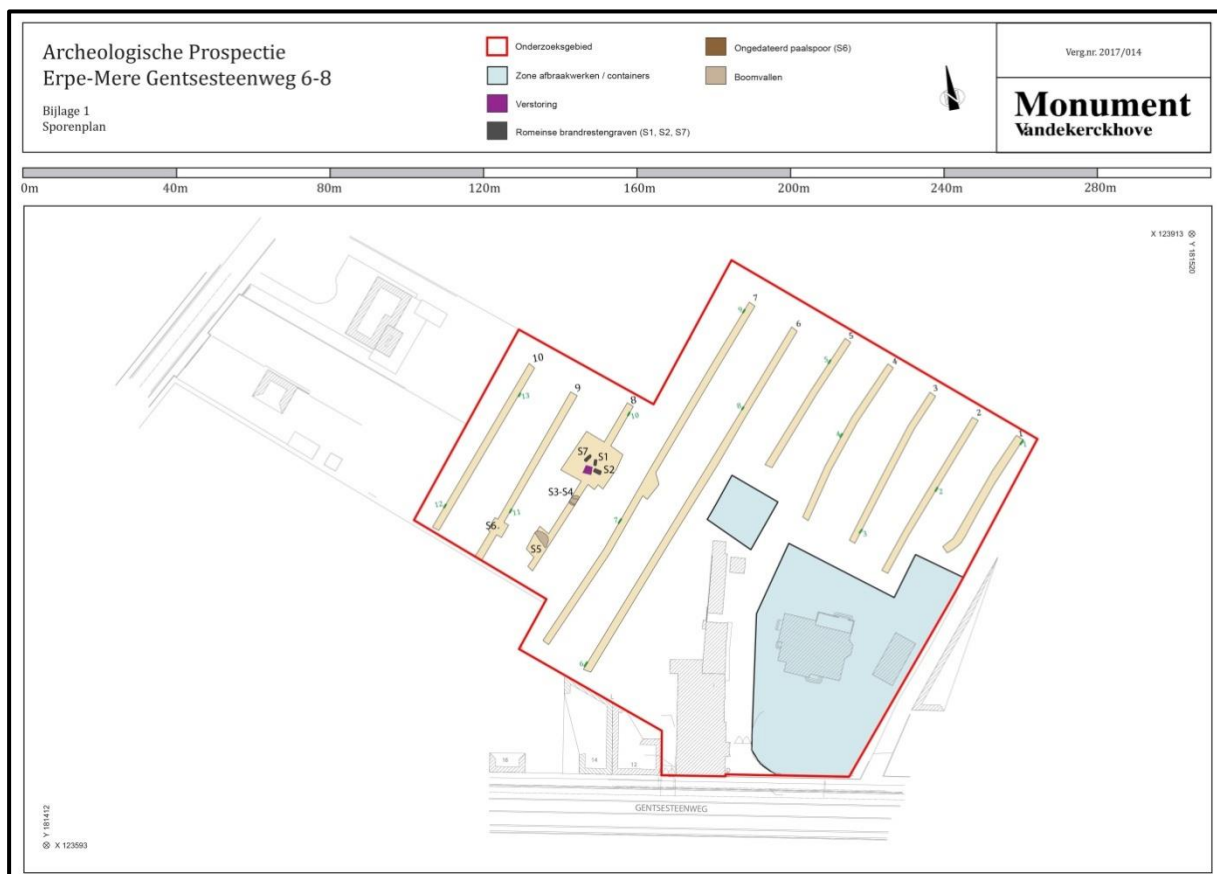

Figuur 24: Profieltekeningen (bijlage 2).

6.2. Beschrijving van de aangetroffen sporen en vondsten

6.2.1. Algemeen

Slechts twee sleuven leverden sporen op. Het betreft sleuven 8 en 9 in het westelijke deel van het projectgebied (zie figuur 25, bijlage 1). In totaal werden 6 sporen geregistreerd. Twee daarvan kunnen geïnterpreteerd worden als natuurlijke sporen (**S3/4** en **S5**). Het zijn boomvallen, veroorzaakt door de ontworteling en/of het omverwerpen van een boom. De overige sporen zijn antropogeen van aard. Het betreft twee (mogelijk drie) brandrestengraven en een paalspoor.

Figuur 25: Sporenplan (bijlage 1).

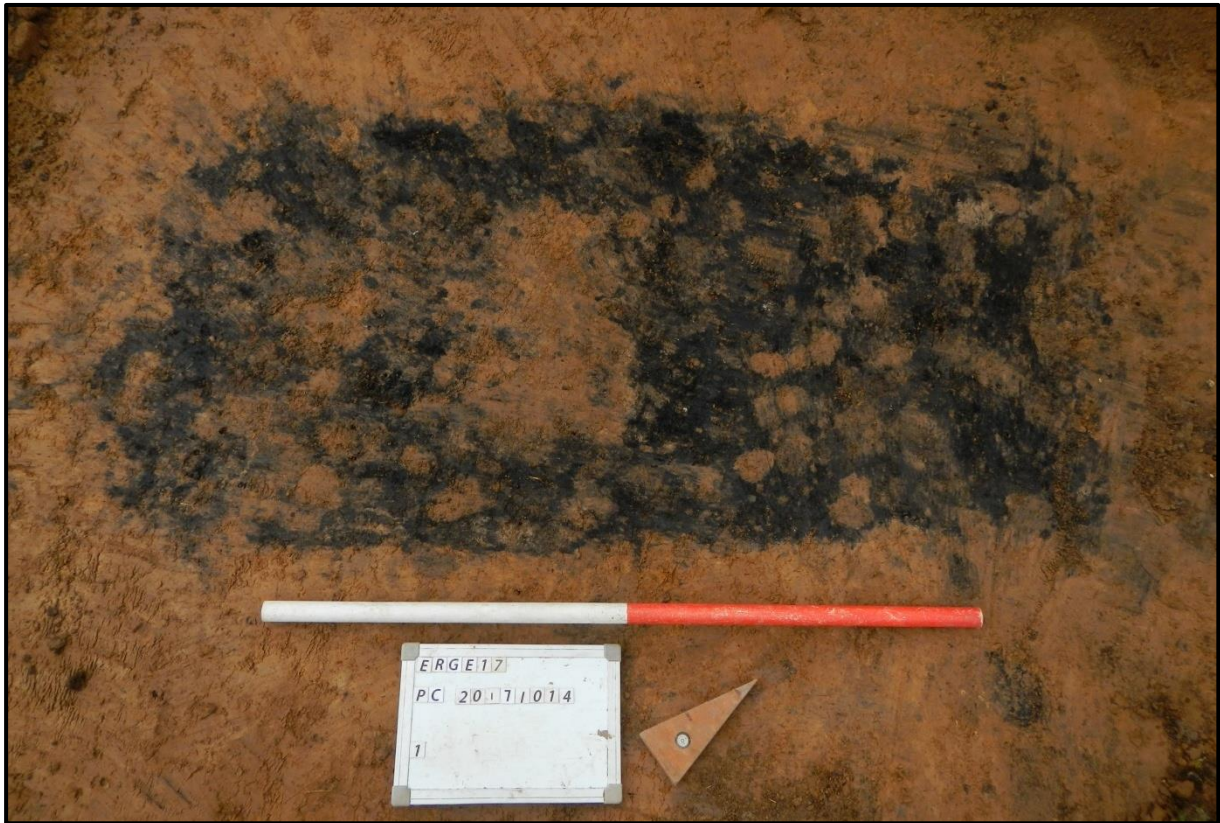
6.2.2. Brandrestengraven

S1 tekende zich af als een zeer houtskoolrijk spoor met afgerond rechthoekige vorm (zie figuur 26). Het spoor was noord-zuid georiënteerd en had een afmeting van 1,60 op 0,75m. In de vulling konden verschillende spikkels en brokjes verbrand bot herkend

worden, alsook enkele brokjes verbrande leem. Het betreft hier duidelijk een brandrestengraf, een graf waarin gecremeerde beenderen, vermengd met de restanten van de brandstapel, in een kuil gedeponeerd zijn. Bij het schaven werden in de vulling enkele fragmentjes glas en een scherfje aardewerk aangetroffen die dateren uit de Romeinse periode (zie figuur 27). Het lichtblauwe glas is vervormd door de hitte van de brandstapel, en het zeer dunwandige fragmentje oxiderend gebakken gedraaid aardewerk vertoonde roetsporen.

Circa 70cm ten zuiden van S1 bevond zich een tweede brandrestengraf (**S2**). Dit spoor had eveneens een afgerond rechthoekige vorm, maar was groter (2 op 1m) en had een noordwest-zuidoost oriëntatie (zie figuur 28). In het vlak was langs twee zijden een houtskoolrijke band te zien, met opnieuw wat spikkels verbrand bot erin vervat. De rest van de vulling had een grijsbruine kleur en bestond uit versmeten moederbodem. Uit de houtskoolrijke laag konden twee wandscherven handgevormd aardewerk gerecupereerd worden (zie figuur 29). Deze scherven met beige oppervlak en bruingrijze kern hadden een dikte van 6 à 7mm en vertoonden duidelijk sporen van secundaire verbranding.

Na het aanleggen van een kijkvenster rond deze sporen kwam nog een derde spoor aan het licht (**S7**), circa 1,25m ten noordwesten van het eerste brandrestengraf (zie figuur 30). Het zuidwest-noordoost gerichte spoor was 2,20 op 0,80m groot en had eveneens een min of meer afgerond rechthoekige vorm. In tegenstelling tot bij de andere sporen was hier in het vlak geen houtskoolrijke laag te zien. De interpretatie als brandrestengraf is daarom niet helemaal zeker, maar wel mogelijk. Bij brandrestengraven wordt het houtskoolrijke pakket immers meestal afgedekt met de voor de kuil uitgegraven grond (versmeten moederbodem). Dit spoor leverde vooralsnog geen vondstmateriaal op.

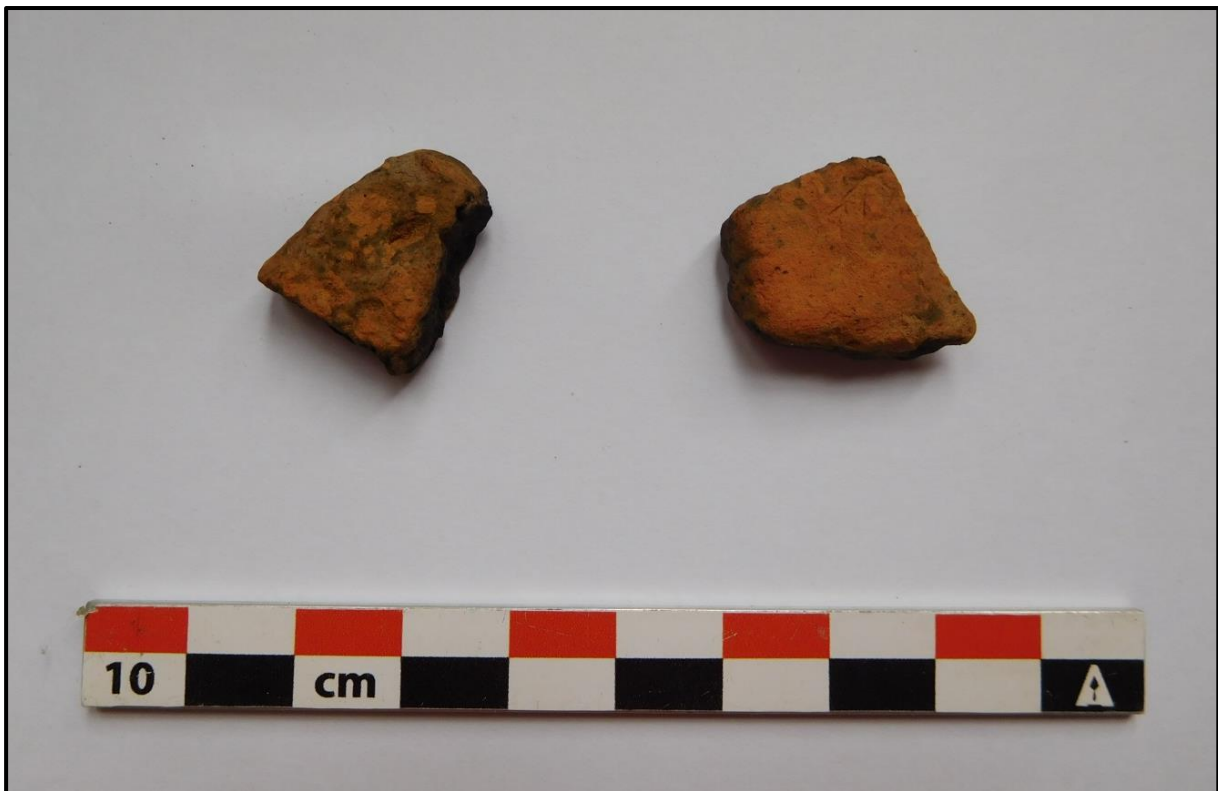
Figuur 26: Brandrestengraf S1.

Figuur 27: Fragmenten glas en aardewerk uit brandrestengraf S1.

Figuur 28: Brandrestengraf S2.

Figuur 29: Fragmenten aardewerk uit brandrestengraf S2.

Figuur 30: (Mogelijk) brandrestengraf S7.

Figuur 31: De cluster van twee (mogelijk drie) brandrestengraven (S1, S2, S7) ter hoogte van sleuf 8. Onmiddellijk ten zuiden ervan bevond zich een recente versterking.

6.2.3. Paalspoor

Het paalspoor werd aangetroffen 30m ten zuidwesten van de cluster met brandresten-graven. Het ronde spoor had een diameter van circa 23cm en werd gekenmerkt door een bleekgrijze vulling met grijsbruine kern (zie figuur 16). Na couperen bleek het spoor komvormig met een diepte van circa 20cm (zie figuur 17). Aangezien vondstmateriaal ontbrak is een datering niet mogelijk. Rondom het paalspoor werd een klein kijkvenster aangelegd, maar dit leverde geen bijkomende sporen op.

Figuur 30: Geïsoleerd paalspoor S6.

Figuur 31: Coupe op paalspoor S6.

6.2.4. Recente verstoringen

Het rooien van de bomen en het afbreken van de kleine structuren op het terrein hebben gezorgd voor een verstoring van de A horizont en op sommige plaatsen ook van een deel van de overgangshorizont. De verstoringen reikten echter niet zo diep als het archeologisch niveau. Enkel in sleuf 8 werd in het vlak een recente kuil aangesneden, net ten westen van de brandrestengraven. Deze kuil met min of meer vierkante vorm had een donkere grijsbruine vulling met veel organische materiaal.

7. DATERING EN INTERPRETATIE VAN DE VINDPLAATS

Besluitend kan gesteld worden dat het onderzoek slechts een viertal sporen opleverde met antropogene oorsprong. Deze bevonden zich alle in het westelijke deel van het projectgebied. Het betreft een kleine cluster van twee (mogelijk drie) Romeinse brandrestengraven en een ongedateerd paalspoor circa 30m ten zuidwesten daarvan. Voorts werden op het terrein geen archeologisch interessante sporen aangetroffen en bij het laagsgewijs uitgraven van de proefsleuven kwam ook geen relevant vondstmateriaal aan het licht. Er zijn dus geen indicaties aangetroffen voor een erf/nederzetting binnen het projectgebied. Het paalspoor bevond zich schijnbaar geïsoleerd. De funeraire contexten bevonden zich op een oppervlakte van slechts 15m². Op basis van het aardewerk en glas dat gerecupereerd kon worden uit de vulling van twee van de grafkuilen kunnen ze gedateerd worden in de Romeinse periode. De graven vertonen geen oversnijdingen. Mogelijk betreft het een klein familiegrafveldje, maar aangezien het hier niet gaat om een vlakdekkende opgraving, maar om een onderzoek waarbij slechts een beperkt deel van het terrein wordt afgegraven door middel van proefsleuven, is het niet uit te sluiten dat er binnen het projectgebied nog meer graven voorkomen. Hier werden evenwel geen aanwijzingen voor gevonden.

In de omgeving zijn veel archeologische vindplaatsen gekend door veldprospecties die uitgevoerd werden in de jaren '80. Daarbij kwamen vooral artefacten aan het licht uit de steentijd, maar op een aantal plaatsen ook vondsten uit de Romeinse periode en de middeleeuwen. Zo werd op enkele percelen langsheen de Leedsesteenweg (circa 140m ten westen van het projectgebied) aardewerk gevonden uit de Romeinse periode.¹⁵ Het betreft fragmenten van onder andere mortaria, een dolium, een kruik of kruikamfoor, een amfoor, en terra sigillata. Daarbij werd het vermoeden geopperd dat de scherven afkomstig zijn van een ondertussen vernielde nederzetting. Mogelijk zijn de brandrestengraven met deze nederzetting in verband te brengen.

Beantwoording van de onderzoeksvragen:

- *Welke zijn de waargenomen horizonten, beschrijving + duiding?*

Het terrein kenmerkt zich door een droge leembodem met textuur B horizont. De donkerbruine bovenlaag is sterk humeus en bevat heel veel boomwortels. De A₁ rust op een geelbruine overgangshorizont (A₂ horizont, een gebleekte zone

¹⁵ <https://cai.onroenderfgoed.be/>

verarmd aan klei), eveneens met veel boomwortels. De B_{2t} (kleiaanrijkingshorizont) bestaat uit bruine zware leem. Daaronder ligt de C horizont. Het opgravingsvlak bevindt zich over het algemeen op een diepte tussen 90 en 110cm onder het maaiveld. Dergelijke bodems ontwikkelden zich in de eolische leemafzettingen onder invloed van de natuurlijke bosvegetatie. Het zijn typische bosprofielen.

- *Waarom kan het ontbreken van een horizont verklaard worden?*

Niet van toepassing.

- *Zijn er tekenen van erosie?*

Er zijn geen tekenen van erosie aangetroffen.

- *In hoeverre is de bodemopbouw intact?*

De bodemopbouw is grotendeels intact. Het rooien van de bomen en uitbreken van de kleine structuren hebben wel gezorgd voor een verstoring van de bovenste laag. Op enkele plaatsen reikt de verstoring tot in de A₂ horizont.

- *Is er sprake van een of meerdere begraven bodems?*

Er werden geen begraven bodems aangetroffen.

- *Zijn er sporen aanwezig? Zo ja, geef een beknopte omschrijving.*

Er werd tijdens het proefsleuvenonderzoek slechts een beperkt aantal sporen geregistreerd. De sporen bevonden zich alle in het westelijke deel van het terrein.

- *Zijn de sporen natuurlijk of antropogeen?*

Naast twee natuurlijke sporen (windvallen) werden ook een viertal antropogene sporen aangesneden (een paalspoor en twee of drie crematiegraven).

- *Hoe is de bewaringstoestand van de sporen?*

De bewaringstoestand van de sporen is vrij goed. De leesbaarheid van de sporen wordt wel bemoeilijkt door de sterke bioturbatie (boomwortels, bodemfauna).

- *Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren?*

Nee.

- *Behoren de sporen tot één of meerdere periodes?*

De brandrestengraven kunnen op basis van het vondstmateriaal met zekerheid gedateerd worden in de Romeinse periode. Uit de windvallen en het paalspoor konden geen dateerbare vondsten gerecupereerd worden.

- *Kan op basis van het sporenbestand in de proefsleuven een uitspraak worden gedaan over de aard en omvang van occupatie?*

Er werden geen echte nederzettingssporen aangetroffen. Het paalspoor bevond zich schijnbaar geïsoleerd. De crematiegraven bevonden zich in een cluster. Daarbij waren geen oversnijdingen op te merken. Mogelijk betreft het een klein familiegrafveldje, maar aangezien slechts een beperkt deel van het terrein werd afgegraven door middel van proefsleuven, is het niet helemaal uit te sluiten dat er binnen het projectgebied nog meer graven voorkomen. Hier werden evenwel geen aanwijzingen voor gevonden.

- *Zijn er indicaties (greppels, grachten, lineaire paalzettings, ...) die kunnen wijzen op een inrichting van een erf/nederzetting?*

Nee, er werden geen structuren aangetroffen die wijzen op een erfafbakening.

- *Zijn er indicaties voor de aanwezigheid van funeraire contexten?*

Ja, het betreft minstens twee crematiegraven. Een derde spoor kan gezien de gelijkaardige vorm en de ligging nabij deze graven mogelijk eveneens geïnterpreteerd worden als een brandrestengraf, maar aangezien in het vlak geen resten van de brandstapel zichtbaar waren is dat niet zeker.

- *Kunnen de sporen gelinkt worden aan nabijgelegen archeologisch vindplaatsen?*

Circa 140m ten westen van het projectgebied is tijdens een veldprospectie in de jaren '80 aardewerk gevonden uit de Romeinse periode.¹⁶ Het betreft fragmenten van onder andere mortaria, een dolium, een kruik of kruikamfoor, een amfoor, en terra sigillata. Daarbij werd het vermoeden geopperd dat de scherven afkomstig zijn van een ondertussen vernielde nederzetting. Mogelijk zijn de brandrestengraven met deze nederzetting in verband te brengen.

- *Kunnen archeologische vindplaatsen in tijd, ruimte en functie afgebakend worden (incl. de argumentatie)?*

Er kan één duidelijke vindplaats afgebakend worden, namelijk de cluster met 2 of 3 Romeinse brandrestengraven in het westelijke deel van het plangebied. De rest van het terrein leverde geen archeologische sporen op, met uitzondering van een schijnbaar geïsoleerd paalspoor 30m ten zuidwesten van de graven.

- *Wat is de vastgestelde en verwachte bewaringstoestand van elke archeologische vindplaats?*

Ondanks de sterke bioturbatie lijken de brandrestengraven in het vlak vrij goed bewaard.

- *Wat is de waarde van elke vastgestelde archeologische vindplaats?*

De vindplaats heeft een hoge archeologische waarde. In de omgeving zijn een aantal vindplaatsen gekend uit de Romeinse periode, maar het betreft vrijwel steeds prospectievondsten. De site kan op zijn minst een aanvulling zijn op de kennis over het gebied en de ruimere regio.

- *Wat is de potentiële impact van de geplande ruimtelijke ontwikkeling op de waardevolle archeologische vindplaatsen?*

Ter hoogte van de archeologische vindplaats zal een nieuw notariaatsgebouw met bijhorende parking gebouwd worden. De uitgravingen die hiermee gepaard gaan zullen de archeologische vindplaats mogelijk vernielen.

¹⁶ <https://cai.onroenderfgoed.be/>

- *Voor waardevolle archeologische vindplaatsen die bedreigd worden door de geplande ruimtelijke ontwikkeling: hoe kan deze bedreiging weggenomen of verminderd worden (maatregelen behoud in situ)?*

Niet van toepassing.

- *Voor waardevolle archeologische vindplaatsen die bedreigd worden door de geplande ruimtelijke ontwikkeling en die niet in situ bewaard kunnen blijven: Wat is de ruimtelijke afbakening van de zones voor vervolgonderzoek? Welke aspecten verdienen bijzondere aandacht, zowel vanuit methodologie als aanpak voor het vervolgonderzoek?*

Zie hoofdstuk 8.

- *Welke vraagstellingen zijn voor vervolgonderzoek relevant?*

Zie hoofdstuk 8.

- *Zijn er voor de beantwoording van deze vraagstellingen natuurwetenschappelijke onderzoeken nodig? Zo ja, welke type staalnames zijn hiervoor noodzakelijk en in welke hoeveelheid?*

Zie hoofdstuk 8.

8. AANBEVELINGEN VOOR VERDER ONDERZOEK

In overleg met de betrokken erfgoedconsulent archeologie van het agentschap Onroerend Erfgoed werd beslist de Romeinse brandrestengraven nog niet onmiddellijk te onderzoeken. Ze werden bedekt met geotextiel om beschadiging tegen te gaan. De overige sleuven werden met toestemming van het agentschap Onroerend Erfgoed opnieuw gedicht.

Voor het vervolgtraject worden twee opties mogelijk geacht:

- Ofwel wordt er een vervolgonderzoek geadviseerd en worden de brandrestengraven onderzocht in het kader van een (gedeeltelijke) vlakdekkende opgraving van het terrein. In dat geval wordt door het agentschap Onroerend Erfgoed een nieuwe BVW opgesteld en dient er een nieuwe vergunning aangevraagd te worden. De rest van het terrein kan worden vrijgegeven.
- Ofwel worden de brandrestengraven meegenomen in het vooronderzoek, maar dan dient de bouwheer extra budget ter beschikking te stellen voor de extra werkdagen die nodig zijn, alsook voor het uitwerken van de analyses die zouden uitgevoerd worden op deze graven.

Gezien de aard van het onderzoek (proefsleuven, waarbij slechts een beperkt maar representatief deel van het terrein wordt afgegraven) is het niet uit te sluiten dat er binnen het projectgebied nog meer brandrestengraven voorkomen. Het volledig ontbreken van aanwijzingen hiervoor in de overige sleuven maakt evenwel duidelijk dat het in elk geval moet gaan om een lage densiteit. Andere archeologische onderzoeken hebben reeds aangetoond dat de doden in de Romeinse periode niet enkel werden begraven in duidelijk afgebakende grafvelden. Vaak werden ze schijnbaar volkomen geïsoleerd in het landschap bijgezet of in kleine clusters. Dat is hier mogelijk ook het geval. Het is dan ook moeilijk een zone af te bakenen voor vervolgonderzoek in de vorm van een vlakdekkende opgraving. Daarom wordt geadviseerd het onderzoek van de aangetroffen brandrestengraven mee te nemen in het vooronderzoek, mits het ter beschikking stellen van extra budget door de bouwheer voor de extra werkdagen en voor de natuurwetenschappelijke analyses die dienen uitgevoerd te worden op de graven.

De brandrestengraven die in het kader van het vooronderzoek werden aangetroffen dienen gecoupeerd te worden volgens de kwadrantenmethode. Daarbij worden de

sporen gecoupeerd volgens twee loodrecht kruisende lijnen waarbij twee diagonaal tegenoverstaande segmenten weggegraven worden en de andere twee tegenoverstaande segmenten tijdelijk bewaard blijven, waardoor een zogenaamd kruisprofiel kan worden geregistreerd. De coupetekeningen gebeuren op schaal 1/10. De inhoud van de crematiegraven wordt integraal ingezameld als bulkstaal en uitgezeefd op maaswijdte 0,5mm opdat bijkomende vondsten niet over het hoofd zouden gezien worden. Het assessment voor houtskool en/of crematieresten wordt uitgevoerd op gedroogde zeefresidu's. Ook de overige vondsten worden beoordeeld, per spoor verpakt en voorzien van de nodige codes.

Voorstel tot natuurwetenschappelijk onderzoek:

- Per brandrestengraf wordt een ¹⁴C-datering uitgevoerd.
- Per brandrestengraf wordt een antracologisch onderzoek uitgevoerd.
- Per brandrestengraf wordt een macrobotanisch onderzoek uitgevoerd
- Per brandrestengraf wordt een fysisch-anthropologisch onderzoek uitgevoerd (in het geval de graven voldoende gecremeerde botresten bevatten).

Daarnaast dient ook een stelpost voorzien te worden voor conservatie. Indien er vondsten worden aangetroffen die hiervoor in aanmerking komen, gebeurt de selectie in samenspraak met het agentschap Onroerend Erfgoed en de opdrachtgever.

Deze aanbeveling heeft geen enkele bindende kracht, maar dient als advies voor de bevoegde overheid, het agentschap Onroerend Erfgoed, die uiteindelijk beslissingsrecht heeft over het vervolgtraject.

9. SYNTHESE

Op 18 en 19 april 2017 voerde een team van Monument Vandekerckhove nv een archeologische prospectie uit aan de Gentssteenweg in Erpe-Mere (provincie Oost-Vlaanderen), en dit ter hoogte van huisnummers 6 en 8. Opdrachtgevers voor het onderzoek waren enerzijds Lidl Belgium, dat op het terrein een nieuw filiaal wil realiseren, en anderzijds Megent bvba, dat een nieuw notariaatsgebouw zal inplanten achter de huidige kantoren. Naast twee grote gebouwen worden op het terrein ook groenbuffers en parkeergelegenheid voorzien. Het plangebied, met een oppervlakte van circa 1,25ha, ligt op de noordelijke uitloper van een leemrug nabij de Zijpbeek. In de omgeving is er potentieel voor archeologische sites uit de Romeinse periode en de middeleeuwen, gezien de prospectievondsten uit deze periodes. Het onderzoek werd uitgevoerd volgens de bijzondere voorschriften opgesteld door Onroerend Erfgoed. In totaal werd 1053m² onderzocht door middel van proefsleuven en 154m² door middel van kijkvensters. Dit komt neer op 9,7% van het terrein.

Het onderzoek leverde slechts een viertal sporen op met antropogene oorsprong. Deze bevonden zich alle in het westelijke deel van het projectgebied. Het betreft een kleine cluster van twee (mogelijk drie) crematiegraven en een ongedateerd paalspoor circa 30m ten zuidwesten daarvan. Op basis van het aardewerk en glas dat gerecupereerd kon worden uit de vulling van twee van de brandrestengraven kunnen deze gedateerd worden in de Romeinse periode.

Aangezien in de overige sleuven geen enkele indicatie werd aangetroffen voor de aanwezigheid van nog meer brandrestengraven, en er ook geen andere belangrijke sporen of stucturen aan het licht kwamen, wordt geadviseerd het onderzoek van de aangetroffen brandrestengraven mee te nemen in het vooronderzoek, mits het ter beschikking stellen van extra budget door de bouwheer voor de extra werkdagen en voor de natuurwetenschappelijke analyses die dienen uitgevoerd te worden op de graven, met name ¹⁴C-onderzoek, antropologisch onderzoek en fysisch anthropologisch onderzoek. Daarnaast dient ook een stelpost te worden voorzien voor de eventuele conservatie van vondsten. Deze aanbeveling heeft geen enkele bindende kracht, maar dient als advies voor de bevoegde overheid, het agentschap Onroerend Erfgoed, die uiteindelijk beslissingsrecht heeft over het vervolgtraject.

10. LITERATUUR

- **Uitgegeven bronnen**

- HERVE H., VAN UYTEN R. & DUVOSQUEL J. 1980, *Gemeenten van België: geschiedkundig en administratief-geografisch woordenboek, volume 1: Vlaanderen*, Gemeentekrediet.
- LOUIS A. 1961, *Bodemkaart van België. Verklarende tekst bij het kaartblad Aalst 71E*, Centrum voor Bodemkartering.

- **Onuitgegeven bronnen**

- S.n. 2014, *Bijzondere voorwaarden bij de vergunning voor een archeologische prospectie met ingreep in de bodem: Erpe-Mere, Gentssteenweg 6-8*, Brussel.

- **Internetbronnen**

- <http://geopunt.be>
- <http://users.telenet.be/peter.de.clercq/horenbault1.html>
- <http://www.ngi.be/>
- <https://cai.onroenderfgoed.be/>
- https://ccff02.minfin.fgov.be/cadgisweb/?local=nl_BE
- <https://inventaris.onroenderfgoed.be/erfgoedobjecten/120321>
- <https://www.erpe-mere.be/producten/detail/403/gemeentelijk-ruimtelijk-structuurplan-grs>

11. BIJLAGEN

- Bijlage 1: Sporenplan
- Bijlage 2: Bodemprofielen
- USB-kaart met dit rapport, de bijlagen, een overzichtsplan en een fotolijst

De database met alle foto's, tekeningen en inventarissen is te raadplegen via:
<http://www.monarcho.be/databank>. Bij vragen hieromtrent: neem contact via
info@monument.be.

Archeologische Prospectie Erpe-Mere Gentssteenweg 6-8

Bijlage 1
Sporenplan

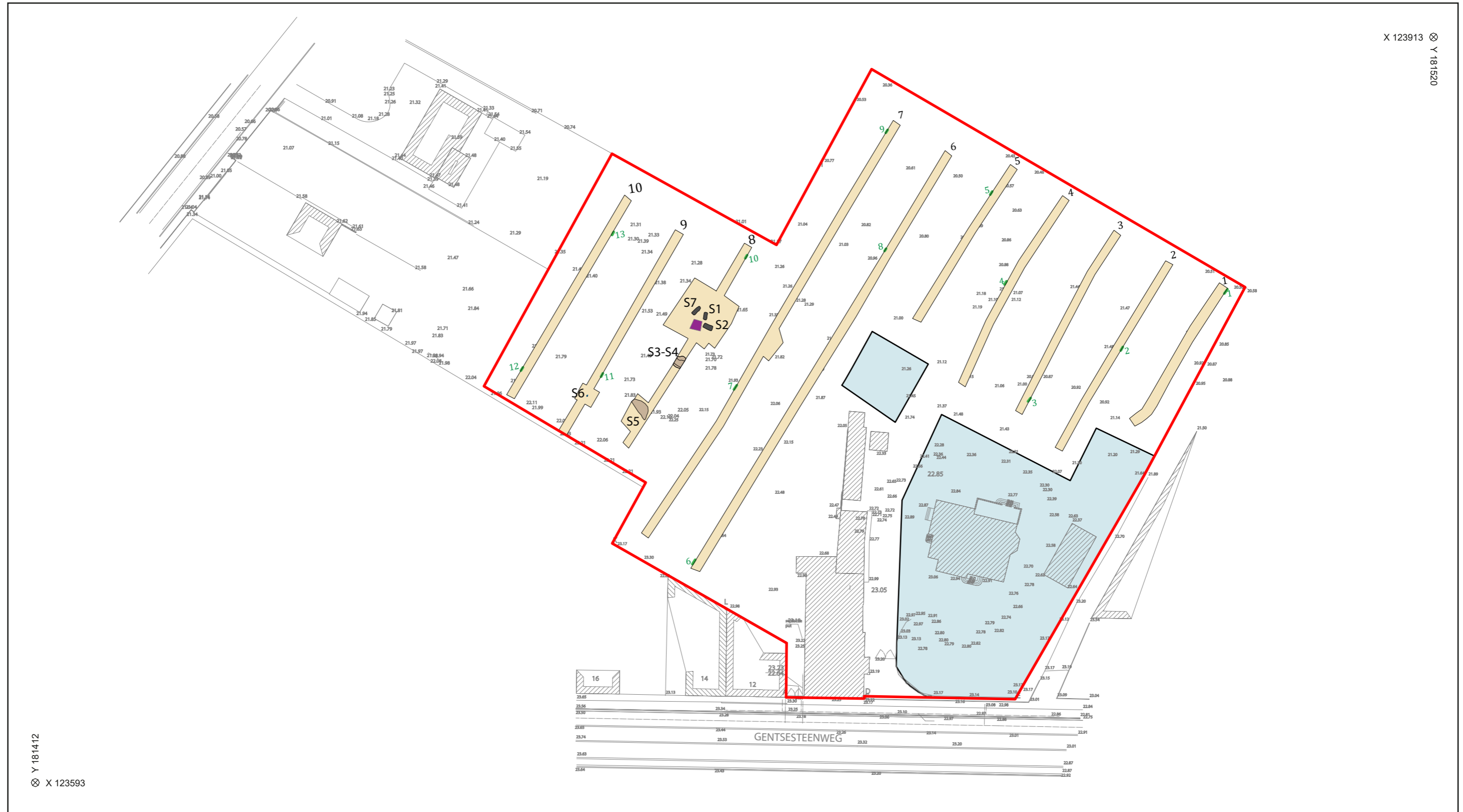
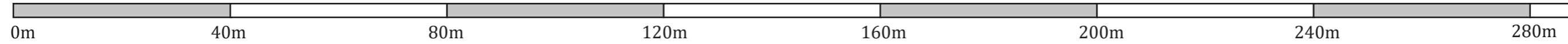
- Onderzoeksgebied
- Zone afbraakwerken / containers
- Verstoring
- Romeinse brandrestengraven (S1, S2, S7)

- Ongedateerd paalspoor (S6)
- Boomvallen

Verg.nr. 2017/014

Monument Vandekerckhove

X 123913
Y 181520

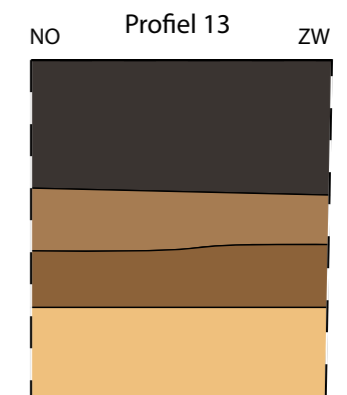
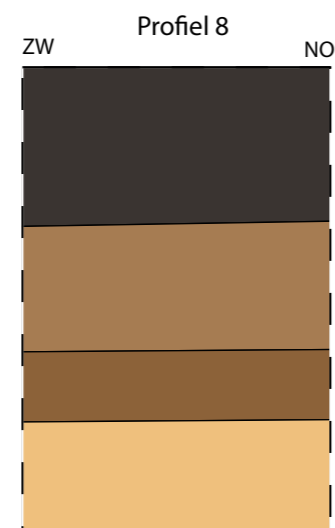
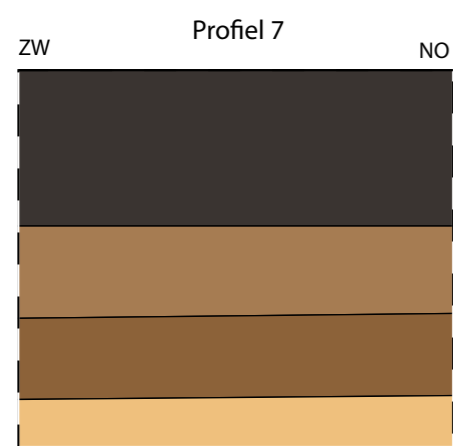
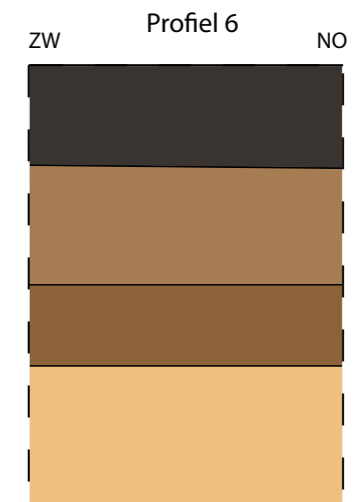
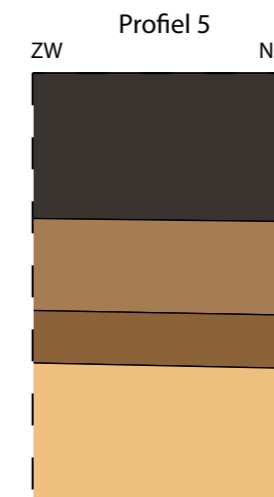
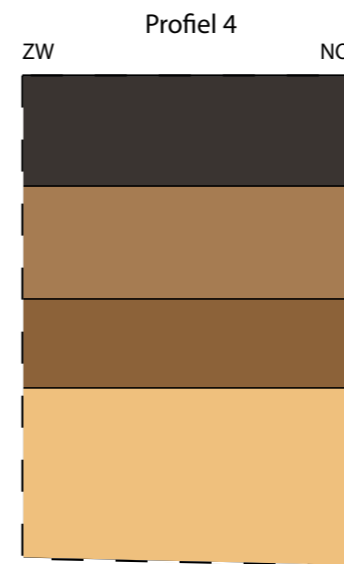
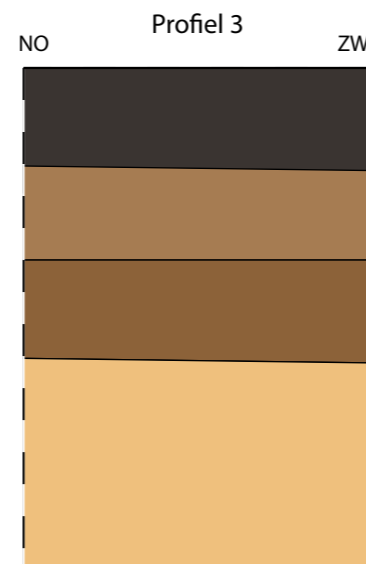
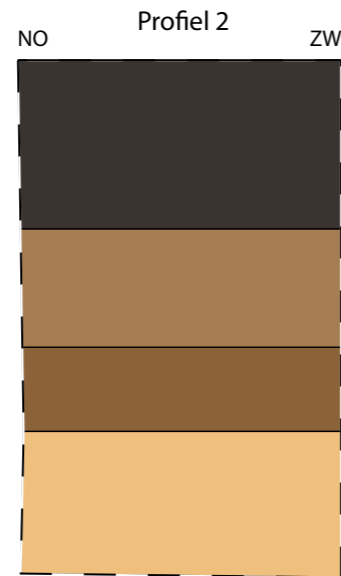
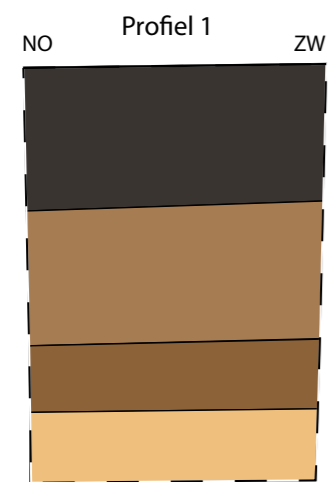
Archeologische Prospectie Erpe-Mere Gentssteenweg 6-8

Bijlage 2
Bodemprofielen

- A horizont
- A₂ horizont - overgangshorizont, gebleekte zone verarmd aan klei
- B_{2t} horizont - kleiaanrijkingshorizont
- C horizont

Verg.nr. 2017/014

Monument Vandekerckhove

ARCHEOLOGISCHE PROSPECTIE

Erpe-Mere - Gentsesteeweg 2017

BIJLAGE FOTOLIJST

Monument
Vandekerckhove N.V.

Monument Vandekerckhove nv
Oostrozebekestraat 54
8770 INGELMUNSTER

Auteurs:

Redactie:

DSCN9127.JPG - Spoornummer(s): 6 - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN9125.JPG - Spoornummer(s): 6 - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN9122.JPG - Spoornummer(s): 6 - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN9121.JPG - Spoornummer(s): 6 - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN9119.JPG - Spoornummer(s): 6 - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN9118.JPG - Spoornummer(s): 6 - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN9116.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: Algemeen 1 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN9115.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: Algemeen 1 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN9114.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: Algemeen - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN9113.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: Algemeen - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN9112.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: Algemeen 1 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN9111.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: Algemeen 1 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN9110.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur:
Algemeen 1 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN9109.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur:
Algemeen 1 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN9108.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur:
Algemeen 1 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN9107.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur:
Algemeen 1 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN9106.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur:
Algemeen 1 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN9105.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur:
Algemeen 1 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN9103.JPG - Spoornummer(s): 1, 2, 7 - Inventarisnummer(s): / - Structuur:
/ - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN9102.JPG - Spoornummer(s): 1, 2, 7 - Inventarisnummer(s): / - Structuur:
/ - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN9101.JPG - Spoornummer(s): 1, 2, 7 - Inventarisnummer(s): / - Structuur:
/ - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN9100.JPG - Spoornummer(s): 1, 2, 7 - Inventarisnummer(s): / - Structuur:
/ - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN9099.JPG - Spoornummer(s): 1, 2, 7 - Inventarisnummer(s): / - Structuur:
/ - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN9092.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur:
Profiel 13 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN9091.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur:
Profiel 13 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN9090.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur:
Profiel 13 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN9088.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur:
Profiel 12 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN9086.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur:
Profiel 12 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN9084.JPG - Spoornummer(s): 6 - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / -
Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN9082.JPG - Spoornummer(s): 6 - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / -
Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN9079.JPG - Spoornummer(s): 1, 2, 7 - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN9078.JPG - Spoornummer(s): 1, 2, 7 - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN9075.JPG - Spoornummer(s): 1, 2, 7 - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN9074.JPG - Spoornummer(s): 1, 2, 7 - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN9072.JPG - Spoornummer(s): 7 - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN9070.JPG - Spoornummer(s): 7 - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN9067.JPG - Spoornummer(s): 7 - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN9066.JPG - Spoornummer(s): 7 - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN9065.JPG - Spoornummer(s): 2 - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN9064.JPG - Spoornummer(s): 2 - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN9061.JPG - Spoornummer(s): 2 - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN9058.JPG - Spoornummer(s): 6 - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN9057.JPG - Spoornummer(s): 6 - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN9056.JPG - Spoornummer(s): 6 - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN9054.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: Profiel 11 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN9053.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: Profiel 11 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN9051.JPG - Spoornummer(s): 5 - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN9050.JPG - Spoornummer(s): 5 - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN9047.JPG - Spoornummer(s): 2 - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN9039.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: Profiel 10 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN9036.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: Profiel 10 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN9034.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: Profiel 10 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN9033.JPG - Spoornummer(s): 4 - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN9032.JPG - Spoornummer(s): 4 - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN9030.JPG - Spoornummer(s): 4 - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN9026.JPG - Spoornummer(s): 3 - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN9023.JPG - Spoornummer(s): 3 - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN9022.JPG - Spoornummer(s): 3 - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN9019.JPG - Spoornummer(s): 2 - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN9017.JPG - Spoornummer(s): 2 - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN9015.JPG - Spoornummer(s): 2 - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN9013.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: Algemeen - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN9012.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: Algemeen - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN9011.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: Algemeen - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN9010.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: Algemeen - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN9009.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: Algemeen - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN9008.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: Algemeen - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN9007.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: Algemeen - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN9006.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: Algemeen - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN9005.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: Algemeen - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN9004.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: Algemeen - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN9003.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: Algemeen - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN9002.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: Algemeen - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN9001.JPG - Spoornummer(s): 1 - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN9000.JPG - Spoornummer(s): 1 - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN8999.JPG - Spoornummer(s): 1 - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN8998.JPG - Spoornummer(s): 1 - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN8996.JPG - Spoornummer(s): 1 - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN8995.JPG - Spoornummer(s): 1 - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN8992.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: Profiel 9 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN8991.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: Profiel 9 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN8990.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: Profiel 9 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN8987.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: Profiel 8 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN8986.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: Profiel 8 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN8985.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur:
Profiel 7 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN8984.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur:
Profiel 7 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN8983.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur:
Algemeen 1 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN8982.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur:
Algemeen 1 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN8981.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur:
Algemeen 1 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN8979.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur:
Profiel 6 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN8978.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur:
Profiel 6 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN8976.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur:
Profiel 5 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN8975.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur:
Profiel 5 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN8973.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur:
Profiel 5 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN8971.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur:
Algemeen - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN8970.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur:
Algemeen - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN8969.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur:
Algemeen - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN8968.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur:
Algemeen - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN8967.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur:
Algemeen - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN8966.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur:
Algemeen - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN8965.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur:
Profiel 4 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN8964.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur:
Profiel 4 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN8963.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur:
Profiel 4 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN8959.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur:
Profiel 3 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN8958.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur:
Profiel 3 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN8957.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur:
Profiel 2 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN8955.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur:
Algemeen 1 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN8954.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur:
Algemeen 1 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN8953.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: Algemeen - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN8952.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: Algemeen - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN8951.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: Algemeen - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN8947.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: Profiel 2 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN8946.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: Algemeen - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN8945.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: Algemeen - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN8944.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: Algemeen - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN8940.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: Profiel 1 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN8939.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: Profiel 1 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN8938.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: Profiel 1 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN8937.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: Algemeen 1 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN8936.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: Algemeen 1 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN8935.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: Algemeen 1 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN8934.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: Algemeen 1 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN8933.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: Algemeen 1 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN8932.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: Algemeen 1 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN8931.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: Algemeen 1 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN0846.JPG - Spoornummer(s): 2 - Inventarisnummer(s): 3 - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN0840.JPG - Spoornummer(s): 2 - Inventarisnummer(s): 3 - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN0834.JPG - Spoornummer(s): 1 - Inventarisnummer(s): 1, 2 - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN0831.JPG - Spoornummer(s): 1 - Inventarisnummer(s): 1, 2 - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /